

“Danos” muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas

BALYS CHOMSKIS

Kas buvo skaitęs prieš operos spektaklius poeto Stasio Santvaro libretą, galėjo lengvai pastebėti, kad ne viską, kas yra originale, matė ir girdėjo scenoje. Kiekviena nauja partitūra savime prašosi redakcijos, dramaturginio nušlifavimo ir kartais ne vieno paveiklo, stabdančio scenos veiksmą, iškritimo. Operos istorija duoda mums daug tokių pavyzdžių.

Dirigentas Aleksandras Kučūnas, gavęs kompozitoriaus sutikimą laisvai tvarkyti, karmo būsimam operos spektakliui iš kiekvieno veiksmo po truputį. Ir viską susumavus, atsiranda maždaug vienos valandos iškarpėlė. Operos redakcija yra ilga, diskusinė tema. Paliekant ją ateidčiai ir dabar nesvarstant kiek dirigento užsimojimai atnešę operai naudos ar žalos, aiškumo dėlei tik noriu paminėti labai įdomų ir svarbų faktą, kaip kartais reikia atsisakyti net ištisu puslapių geros muzikos, norint išgelbėti vidinio scenos veiksmo vientisumą.

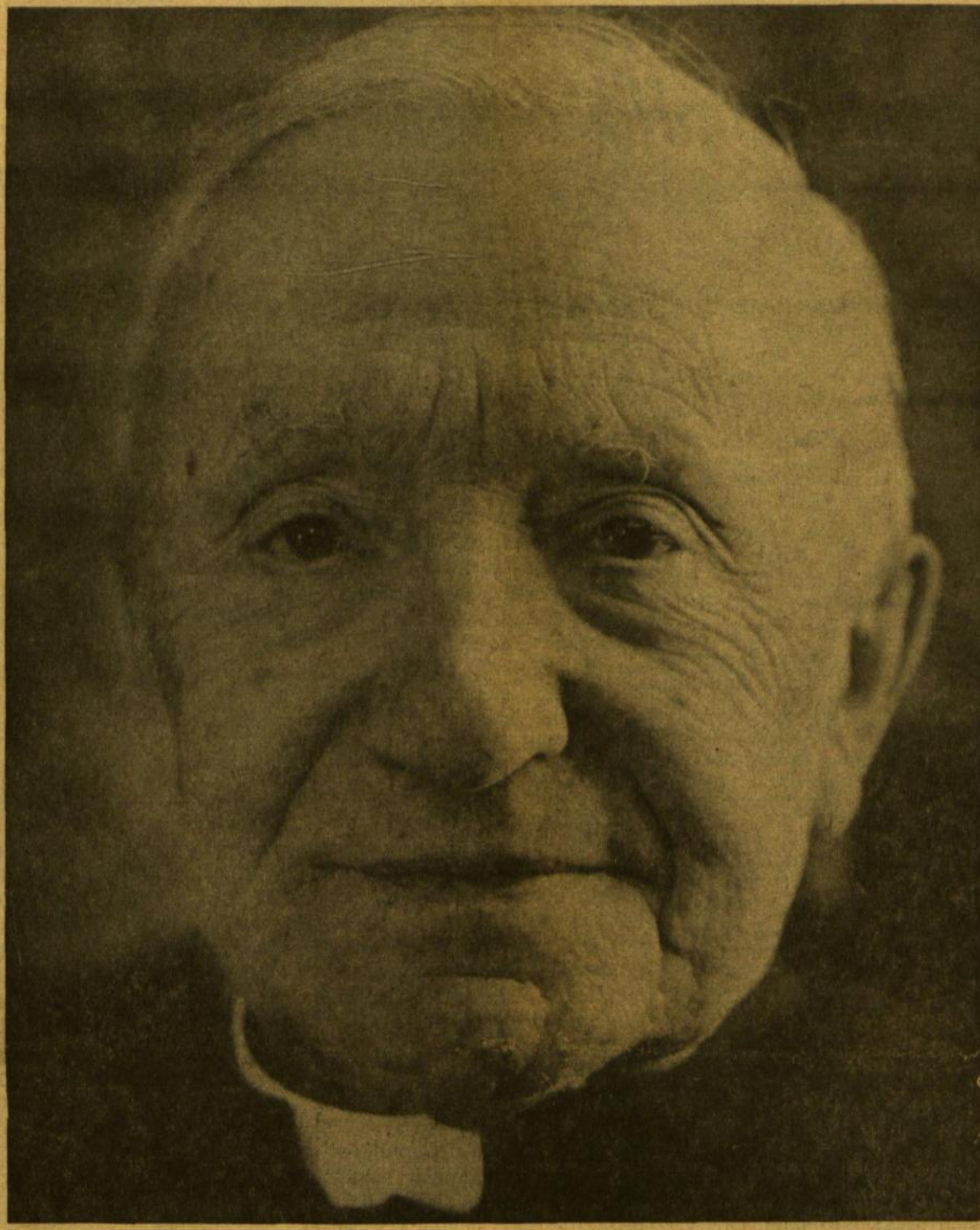
Trečio veiksmo baigmėje scenoje, kuomet Dana iš dviejų vyrų pasirenka mirtį ir nusišauna, užviespatuoja nepaprasta, dramatinė tyluma, pamažu išsiliajanti į maldą. Choras pradeda a capella pianissimo “Tėve mūsų”, parašyta choraline forma, kuri logiškai vysto žmonių emocinį skausmą. Maždaug po 22 taktų staiga kompozitorius ir libretistas šauna ilgą polifoninį, finalui visai svetimą jausmų posmą: pakilo saulėn plaštakėlė. Dirigentas, išleisdamas tuos polifoninius puslapius, laimėjo operai didelį, dramatiškai efektingą finalą. Kučūno nuopelnas, statant pirmąjį “Daną”, yra didelis. Šį kartą yra jaučiama ypatinga drausmė orkestre. Lengvai nugaledamas įvairius orkestro kaprizus, dirigentas išsprendžia balansinę problemą tarp orkestro ir vokalo. Ir nežūrint kai kurių muzikinių dramaturgijos, pastatymo ir atlikimo trūkumų, Gaidelio talento muzikinės savybės pasiekė klausytojų širdis.

Stovyklinio gyvenimo siužeto turinį vaizdžiai akcentuoja dalininkas Algirdas Kurauskas, kur-

damas dekoracijų ir rūbų eskizus, trumpu keliu pasiekdamas dėsningo žavingumo. Padedant prityrusio apšvietėjo Kazio Cijūnėlio akiai, vaizdinis menas su tviska spalvomis, kaip dramos komentatorius. O kiek daug kartų esame matę dekoracijas, kaip negyvą krovinį.

Labai sunkų ir svarbų vaidmenį turėjo režisierius Petras Maželis, išdrįsęs išmėginti savo jėgas operos režisūroje. Nors jo biografijoje randame baletą ir operetės pėdsakų, o be to jis daug metų vadovauja Clevelando mėgėjų teatrui, tačiau įgytas patyrimas neužtenkamai jam patarnauja, kuriant naujos operos paveikslus. Pirmojo veiksmo statiskai operos formai jis nesuranda jokių pataisų bei komentarų, o tik dar labiau paryškina jos veiksmo trūkumus. Geriau sekasi antrojo veiksmo kamerinėse scenose, kur daugiau yra kontroliuojama kylanti dramos linija. Trečiojo veiksmo pradžioje (iki Daumanto pasirodymo) vykstančiose buitinėse scenose Maželis sugeba išrasti gyvų vaizdų ir net puikių detalių. Toliau, kai linksmą ir svaiginančią nuotaiką sudrumsčia nepažįstamasis, režisierius vėl pakimba ant išorinio dramos vaizdavimo. Jis neatkreipia dėmesio į pirmąją, bet į antrąją baletą muziką, išreikštą pasiutėliu šokių, išliejančiu per daug metų susikaupusią meilę, kurią puikiai atliko Jaunutis Puodžiūnas ir Violeta Karosaitė. Čia jau yra pirmoji Daumanto gaida, kurią režisierius nepagaavo. Man rodos, kad ir libretistui nerūpėjo apvainikuoti operą patriotiniu patosu, bet pastumti dramą į galą. Daumanto tikslas nėra pasididžiuoti savo žygdarbiais. Jis ieško savo mylimos žmonos. O režisierius sako mums atvirkščiai, atitoldamas nuo pagrindinės dramos linijos. Maželio režisūrinį darbą būtų galima paaiškinti šitaip: jis semia viską iš libreto, bet praeina pro šalį muzikinės dramaturgijos.

Choras operoje turėjo apščiail darbo: reikėjo stovėti, sėdėti ir daug dainuoti. Pirmojo veiksmo kantatos dalies polifonijai atlieka švartai, bet nesušvelnina pačios muzikos provokuojančio forsavimo. Antrojo veiksmo pradžioje, po trumpo orkestrinio įvado, moterų choras už scenos dainuoja sentimentalii romantinę dainą, “už jūrų, už kalnų”, kurios nuotaika sukelia Danos širdyje meilės ilgesį. Trečiame veiksmė choras labiau įsiliaja į dramos veiksmą, pabrėždamas stovyklinio gyvenimo melancholiją, atlikdamas ir žaismo bei išdykavimo scenas. O dramos finale choras išpildo jau ne kartą minėtą “Tėve mūsų”, palikdamas ilgesniams laikui atmintiną “Danos” pastatymo įvykį. Choro savybės: gražus tembras, lygumas ir jėga. Choro paruošimo darbą atliko Alfonsas Gečas ir Alice Ste-(Nukelti į 2 psl.).

Kan. Mykolas Vaitkus

(Lietuvių foto archyvas)

Mykolas Vaitkus 1968 metų literatūros laureatas

Laisvojo pasaulio mūsų literatūros tradicinė ir pati reikšmingiausia Lietuvių rašytojų draugijos 1000 dolerių premija, kurios mecenatas yra Lietuvių fondas, už geriausiąją 1968 metų grožinės literatūros knygą paskirta šviesiam kultūrininkui veteranui, poetui, dramaturgui, romanistui ir memuarininkui kanauninkui Mykolui Vaitkui, pernai taipgi atšventusiam 85 metų savo amžiaus sukaktį.

Lietuvių rašytojų draugijos premijai skirti šiemetinė jury komisija buvo: K. Bradūnas — pirm. P. Gaučys — skr., nariai — N. Jankutė-Užubalienė, dr. A. Šešplaukis ir dr. P. Kisieliū. Lietuvių fondo atstovas. Komisija balandžio 20 d. posėdžiavo Chicagoje, peržvelgdama visas 1968 metais laisvajame pasaulyje išėjusias mūsų grožinės literatūros knygas. O jų sąrašas šį kartą buvo netrumpas — viso 20 knygų. Svarstant jų vertę, finaliniam sprendimui atrinktos trys: Mykolo Vaitkaus du tomai atsiminimų “Nepriklausomybės saulėj”, Kazimiero Barėno novelių knyga “Atsitiktiniai susitikimai” ir Alo- yzo Barono romanas “Pavasario lietus”. Pagaliau premija paskirta Mykolui Vaitkui, protokolo žodžiais tarant, “už du jo atsiminimų tomus “Nepriklausomybės saulėj”, kuriuose vaizdingu žodžiu ir sakiniu tapomas spalvin-

gas, laisvėje bekiyančio krašto paveikslas, jin įpinant ir to meto visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo ryškiųjų žmonių rašytojo plunksna meistriškai nupieštas portretines apybraižas”.

Geriausios 1968 metų knygos laureatas kan. Mykolas Vaitkus netrumpame ir kūrybiniais darbais brandžiame gyvenime, kaip plunksnos žmogus, yra reiškėsis labai giliai ir labai plačiai. Yra išėję šie jo poezijos rinkiniai: Margumynas (1911), Šviesūs krislai (1913), Liepsnelės (1921), Nušvitusi dulkė (1933), Vienatvė (1952), Aukso ruduo (1955), Nuošaliu taku (1956), Alfa ir Omega (1963), Šerkšno sidabras (1965), Dienoraštis (1966). Rašydamas apie šią poeziją, Stasys Santvaras sako: “Kaip žmogus ir poetas, Vaitkus yra kenčianti siela, lietuviška siela, o drauge vidinio apsisprendimo nuskaidrinta siela. Lietuviai, kurie domisi mūsų grožinės literatūros kūryba, daugiau pažįsta Nušvitusią dulkę, tą giedrą ir optimistinį Vaitkaus paveikslą. Jis ir yra tas autorius, kuris dainavo apie šviesius krislus ir nušvitusią dulkę” (LE, 22 t., 507 psl.).

Šalia eilėraščių rikiuojasi ir Mykolo Vaitkaus poemų knygos: Laimė (1911), Genijus ir meilė (1912), Upytė (1914), Brėkšta saulėj”, kuriuose vaizdingu žodžiu ir sakiniu tapomas spalvin-

gas, laisvėje bekiyančio krašto paveikslas, jin įpinant ir to meto visuomeninio bei kultūrinio gyvenimo ryškiųjų žmonių rašytojo plunksna meistriškai nupieštas portretines apybraižas”.

Geriausios 1968 metų knygos laureatas kan. Mykolas Vaitkus netrumpame ir kūrybiniais darbais brandžiame gyvenime, kaip plunksnos žmogus, yra reiškėsis labai giliai ir labai plačiai. Yra išėję šie jo poezijos rinkiniai: Margumynas (1911), Šviesūs krislai (1913), Liepsnelės (1921), Nušvitusi dulkė (1933), Vienatvė (1952), Aukso ruduo (1955), Nuošaliu taku (1956), Alfa ir Omega (1963), Šerkšno sidabras (1965), Dienoraštis (1966). Rašydamas apie šią poeziją, Stasys Santvaras sako: “Kaip žmogus ir poetas, Vaitkus yra kenčianti siela, lietuviška siela, o drauge vidinio apsisprendimo nuskaidrinta siela. Lietuviai, kurie domisi mūsų grožinės literatūros kūryba, daugiau pažįsta Nušvitusią dulkę, tą giedrą ir optimistinį Vaitkaus paveikslą. Jis ir yra tas autorius, kuris dainavo apie šviesius krislus ir nušvitusią dulkę” (LE, 22 t., 507 psl.).

Šie kan. Mykolo Vaitkaus atsiminimai mūsų literatūriname gyvenime yra tikrai išskirtiniai ir daugeliu atžvilgiu tiesiog unikiniai. Pasakodamas juose savo gyvenimą nuo pat kūdikystės iki žilos senatvės, Mykolas Vaitkus duoda ne vien monumentalų, bet ir detalių subtiliai išieškotą laisvės besiveržiančios ir jau laisvėje gyvenančios tautos kai kur panoraminį, kai kur šiltai miniatiūrinį paveikslą. Virtuozišku žodžiu ir sakiniu, niekur savęs neiškišdamas, Mykolas Vaitkus čia aprašo sutiktų žmonių išorę ir jų

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

LITUANISTIKA CHICAGOS UNIVERSITETE

Nedidelei tautai, kaip mūsų, yra labai svarbūs prasišėrimai kultūros pasaulyje. Džiaugiamės, kad kaskart didesnis skaičius mūsų lietuvių jau tampa profesūros nariai, gausiau dalyvauja laisvojo pasaulio moksliniuose žurnaluose ir net pasirodo su atskirais moksliniais leidiniais.

Ypač mums svarbios yra lituanistinės studijos, ir būtų per siaura apsiriboti tik pradžios mokslo ar gimnazistinėmis kursais. Mes džiaugiamės čia labai reikšmingu aukštesnio masto Pedagoginiu lituanistikos institutu, bet čia vis daugiau savybės reikalingas ir mums svarbu šalia to stengtis pasiekti su lituanistika ir pirmiausia mokslo židinius, turinčius tarptautinės reikšmės, kaip kad jau yra pasiekta Pensilvanijos universitete.

*

Dabar atsiranda nauja programa — Chicago universitetas. Ši mokslo įstaiga turi gerą vardą. Joje dirba ne vienas Nobelio premija pagerbtas mokslininkas. Lingvistikos srityje čia dirba stiprus kalbininkas Edvardas Stankiewicz, dabar slavistinio skyriaus vedėjas. Atsilankius jo bute, buvo miela patirti, kad šis mokslininkas dabar pats pradėjo gilinti savo lietuvių kalbos žinymą. Jis kalbėjo: “Negaliu būti geru slavistu, nestudijavęs lietuvių kalbos. Lankiau geras mokyklas, bet ten nebuvo dėstoma lietuvių kalba. Buvau pradžios lietuvių kalbos studijas su prof. Sennu, bet jaučiu reikala ją pagilinti ir dabar — su dr. T. Buch studijuojau lietuvių kalbą”. Profesorius čia naudoja naują išleistą knygą: “Introduction to Modern Lithuanian”.

Kas maloniausia, kad pats prof. Stankiewicz yra susirūpinęs lietuvių kalbos studijų nuolatiniu įvedimu į Chicago universiteto programą. Jo dėka jau tos studijos pradėtos, dėstant dr. Buch. Tuo tarpu tai tik laikinas užmojis, bet prof. Stankiewicz pramato ir tikras galimybės. Jam jau pavyko įvesti lenkų ir čekų kalbų bei literatūrą studijas į savo vadovaujamą lingvistikos studijų skyrį. Čia daug lėmė ir Chicago lenkų bei čekų programa. Susidarė jų specialios draugijos tai paramai organizuoti. Įvairiais parengimais ir kitais būdais lenkai bei čekai įstengė sutelkti po kelis tūkstančius dolerių kasmet dėstytojų išlaikymui.

*

Chicago universitetas yra aukšto lygmens, ir čia kviečiami tik tarptautinio masto mokslininkai. Jų metinis atlyginimas siekia keliolika ir daugiau tūkstančių. Universitetas nori išlaikyti aukštą standartą, ir lituanistines studijas įvesti tebus galima, sudarius sąlygas dirbti aukštą kvalifikaciją mokslininkui. Jeigu patys lietuviai ketėtų metų šį reikalą stipriau paremti, toliau galima būtų tikėtis, kad pats

universitetas lituanistikai labiau užsiangauzų, ypač, kad ir lingvistikos departamento pats vadovas prof. dr. E. Hamp puikiai kalba lietuviškai ir baltistikos klausimais rašo žymius kalbotyros žurnalus. Jau dabar lietuvių kalbai dėstyti universitetas yra pakvietęs dr. Tamarą Buch. Ji yra gavusi Jeruzalės universiteto mokslinę stipendiją, o kitiems mokslo metams prof. Stankiewicz ją užangažavo lietuvių k. dėstyti, gavęs JAV paramą specialioms kalbinėms studijoms.

*

Dr. T. Buch puikiai moka lietuvių kalbą. Ji yra augusi Lietuvoje, gyvenusi Kaune, Katalikų veikimo centro namuose. Lankė Vokiečių gimnaziją Kaune, o baigė 10-ąją gimnaziją. Leningrado universitete gavo doktoratą iš lyginamosios germanų kalbotyros. Grįžusi į Lietuvą, dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute, dalyvavo paruošiant Kleino gramatikos laidą. 1956 m. persikėlė dėstyti į Varšuvos universitetą, kur dirbo lituanistinėse, germanistinėse ir kalbotyros studijose ir parašė antrą disertaciją — apie Kristijono Donelaičio kirčiavimą. Varšuvos universiteto siūnia Punksko apylinkėse pravedė dialektologinius tyrimus. Dr. Buch rinko žemėvardžius, vietovardžius, pavardes šalia kitų dialektologinių studijų ir yra parašiusi eilę studijinių straipsnių iš medžiagos, surinktos pas Punksko lietuvių.

Gavusi Prancūzų vyriausybės stipendiją, ji paruošė Donelaičio kalbos fonologinę ir morfologinę apybraižą, apimančią apie 200 psl. Dabar ji Chicago universitete du kartus savaitėje dėsto lietuvių kalbą, po pusantros valandos kiekvieną kartą. Kursą klauso pora lietuvių studentų ir keli amerikiečiai kalbininkai slavistai, germanistai, keltų kalbos studijotojai, kurie jaučia, kad bei lietuvių kalbos studijų jie negalėtų būti geri kalbotyros specialistai.

*

Dabartinės sąlygos vargu ar kitur galėtume turėti palankesnes aplinkybes pastoviai įvesti lietuvių kalbos dėstyti, kaip Chicago universitete. Faktiniai, dėstyti jau įvestas, tik ji bereikia palaikyti ir įtvirtinti. Dr. Buch yra tam kvalifikuota dėstytoja. Jeigu gi ji grįžtų į Jeruzalės universitetą, į šalį, kur yra jos šeima, tai tas pats prof. Stankiewicz yra aukštos nuomonės ir apie dr. Pr. Skardžius, laikydamas jį tarptautinio masto kalbininku. Jeigu dr. A. Salys yra prižiūrimas Pensilvanijos universitete, tai mes turime dar specialistą dr. P. Joniką, dirbantį to paties Chicago universiteto bibliotekoje ir, reikale, galintį vesti lietuvių kalbos studijas universitete.

Gal susidarytų dar galimybė (Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery

- Lituanistika Chicago universitete
- “Danos” muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas
- Mykolas Vaitkus — 1968 metų literatūros laureatas
- Kartų konflikto užmačios
- Alb. Baranauko eilėraščiai
- Svarus Lietuvių katalikų mokslo akademijos metraščio ketvirtasis tomas
- Agnė Lukšytės novelė
- Seniausias miestas pasauly
- Švėkėnos gimnazijai 50 metų
- Nauji leidiniai
- Kultūrinė kronika
- Moterų gyvenimas

"Danos" muzikinė bei dramaturginė redakcija ir operos pastatymas

(atkelta iš 1 psl.)

phens, o galutinai jį apšlifavo pats dirigentas.

Kalbant apie solistus, reikia pas tebėti vieną neigiamą faktą: per atvirą dirigento sekimą. Pernai "Fidelio" buvo tuo atžvilgiu daug švaresnis. Suprantama, galima lengvai išaiškinti šį stabilizacijos veiksmo trūkumą. Nė vienas iš artistų neturėjo progos pažinti orkestrinę muziką, jos vingius ir "Danos" painius istorinio ženklo. Viena, saugi pagalba — dirigento ranka. Tiesa, aišku. Deja, teatras atmeta tokį komentarą.

"Danos" keturi pagrindiniai vaidmenys yra apdovanoti arijo mis, trumpa arioso, ir nė vienas nėra pamirštas ansamblio grupės. Dana, pagrindinis operos personažas, yra geriausias, psichologiškai paremtas charakteris. Jos moralinis konfliktas vystosi palaipsniui nuo "neliesk manęs" iki "priglausk mane". Tačiau paskutinėje dramos minutėje ji tampa palaiminta situacijoje, kur jai nepadėjo nei li bretistas, nei kompozitorius bei režisierius.

Dana Stankaitytė skiria visą dėmesį vidiniam moralės konfliktui atskleidimui. Psichologiniai moters pasikeitimai ir niuansai veiksmingai atsispindi jos balse. Sunkiai "Danos" partiją vokališkai ji apvaldo lengvai, ir arijoje "Gėlių žiedai" savo gilia emocija ir gražiu balsu laimi "Danos" spektaklį. Vaidybiniai jį santūri ir ne be trūkumų, tačiau sceniškai iš visų artistų jį buvo nuosekliausias. Romai Mastiencui Ramunės vokalinis "rūbas" buvo per didelis, bet, dėka dirigento, orkestras jį praleido į salę. Sceniškai stilizuota maniera kartais buvo gal kiek nenatūrali.

Stasio Baro balsui ir jo emocijos potencialumui yra reikalingi stiprūs, dramatiniai charakteriai. O Stanatins lyrinė, kasdieninė asmenybė. Vokalas yra parašytas Barui, labai neįsibalsuotas, neleidžias dainininkui palaipsniui kilti. Jis visuose veiksmuose žiba vokaliniai vienodai. Stasys Baras visur išvermingai, gerai dainuoja ir sukuria jautrius lyrinis paveikslus.

Algirdas Brazis įeina į sceną, ir iš karto matai, koks bus jo Pakalnis: vėjavaišis, nieko rimtai neimamas vyras. Atstumtas Danos, jis

nenori nusišauti, bet jį tik pagas dinti. Todėl greitai pamiršta incidentą, lyg būtų pridėjęs prie smilkinų pagalvėlę. Dainuoja ne visur lygiai, geriausiai pirmame veiksmo.

Po sunkių dramatiškų uvertiūros žingsnių iš kažkur ateina, lyg laiko dulkėmis apneštas, Nepažįstamasis — Jonas Vaznelis. Prologą dainininkas dainuoja stipriai melancholiškai tai lyrinėje, tai dramatinėje formoje. Trečiame veiksmo Vaznelis — Daumantas, siekdamas per daug bosiškos, tamsios spalvos, lyg nustoja savo natūralaus vokalinio grožio.

Kokias išvadas galima padaryti, pamačius Gaidelio "Danos" keturis spektaklius? Viena: išskirti ar vėliau kieno nors kelsimi diskusiniai klausimai nenustelbė to didelio, įdomaus įvykio emigracijoje. "Danos" pastatymas yra apamai lietuvių kūrybos ir kultūros veidrodys. Jame galima matyti, kas mes esame, kur stovime ir ką mes galime atlikti. Laisvojo laiko Chicago operos choro trupė, vadovaujama šį sezoną Alfredo Kulio, atvėrė naujas galimybes lietuvių muzikinei kūrybai.

Aleksandras Kučiūnas, Chicago Lietuvių operos dirigentas ir meno vadovas
Nuotr. Z. Z. Degučio

Kertinė parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

bė atsikviesti Chicago universitetan ir dr. R. Silbajorį, apie kurio sugebėjimus dr. Stankiewicz yra labai geros nuomonės ir net turi įsigijęs jo knygą "Russian versification." Dr. Silbajoris galėtų dėstyti slavistikos paskaitas ir taip pat lietuvių literatūrą, tokiu būdu ir jo išlaikymo problema būtų lengviau išsprendžiama, o Chicago universitete būtų ne vien tik lietuvių kalbos, bet ir lietuvių literatūros kursas.

Visam tam įkūnyti svarbus yra lėšų klausimas. Labai gerai, kad jau įvykusiam pasitarime dalyvavęs Lietuvių fondo atstovas dr. Balukas į šį reikalingą žūri prielankiai. Fondo iniciatyvą, tikėkimės, parems platesnės lietuvių visuomenė, ir mes Chicagoje, toje išsivieję lietuvių sostinėje, turėsime aukšto lygio universitetines lituanistikos studijas, imponuojančias kiekvienam studentui.

J. Pr.

M. Vaičius — laureatas

(Atkelta iš 1 psl.)

dvasios pasulį taip, kad jų bruožai skaitytojo samonėje pasilieka neišdildomi. Daugeliu atžvilgių meistriskai parašyti atsiminimai turi ne vien tik estetiškes literatūrinės, bet ir grynai pažintinės, istorinės reikšmės, kaip pvz. klasiškasis Majronio aprašymas.

Lietuvių rašytojų draugijos premiją laimėję pastarieji du atsiminimų tomai "Nepriklausomybės saulė" ypač pasižymi ta laisvės metų kaleidoskopine spalvų kaita, įdomių žmonių galerijomis, intriguojančių faktų iškelimu, nepriklausomybės atnešimo kūrybinio sriauto vėju.

Apie šią memuarinę Mykolo Vaičiaus kūrybą Antanas Vaičiulaitis sako: "Amžius Mykolui Vaičiui atvėrė ir kitus aruodus. Tai gausi jo atsiminimų literatūra, kurioje jam atitenka pati rinktiniausia vieta" (Lietuvių literatūra svetur, 14 psl.).

Geriamajai Laureatai, Peace Dale, R.I. nuoselume teberašantį naujus atsiminimų tomus, sveikiname, linkėdami sveikatos ir kūrybinio polėkio.

k. brd.

"Danos" operos trečiojo veiksmo scena

Nuotr. Z. Degučio

Kartų konflikto užmačios

Kelios mintys Alės Rūtos naują knygą perskaičius

RIMVYDAS SILBAJORIS

Alė Rūta, VIENISI PASAULIAI. Romanas. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1968 m. Aplanką piešė P. Jukus. Knyga 265 psl., kaina \$3.50, gaunama "Drauge".

Kartų konfliktas, viena iš aštriausių dabartinio Amerikos gyvenimo problemų, galų gale susilaukė savotiško atbalsio iš mūsų išeivijos literatūros — Alės Rūtos romane. Damulė Reivedienė, kurios vyras įpareigojo ją išsaugoti ateitį vaikui, o pats žuvo, vo partizanų Lietuvos miškuose, jaučia, kaip Amerikos padangė tolsta nuo jos duktės, Griežė. Kas motinai šventą, dukteriai svetimą, kas dukterį vilioja, motiną žeidžia ir atstumia. Tik kuriam laikui persikyrusios, motina ir duktė pajėgia kiekvieną savo padėtį pergalvoti, rasti šiojį tokį pagrindą tolimesniam bendram gyvenimui. Motina suvokia, kad vaiko auklėjimas pagal principą "rūšk jauną medelį" iš tikrųjų ne ištiesina, o iškraipo vaiko dvasią, o duktė turi progos nusivilti amerikų gyvenimo blizgučiais, į kuriuos nuo motinos bėgo.

Autorė savo vaizduojamą konfliktą išgyvena giliai, nuoširdžiai, su skaudžiu rūpesčiu, rimtai stengdamasi suprasti sau uždėto uždavinio painumą ir svarbą. Deja, kai kurie skaitytojai — ypač iš jaunesniųjų tarpo — į klausimą neįsijaus taip kaip autorė norėtų, nes nei savęs, nei savo siekimų Griežės asmeny ir jos "maistavime" neatpažins. Visa nelaimė tame, kad iš daugybės tikrai aštrių, šiandien išskylan-

"Pražydo tulpės visos kartu..."

Nuotr. V. Maželis

čių klausimų, kurie senosios kartos sąžinę priremia peilio ašmenimis, autorė pasirinko tik pačius blankiausius, nereikšmingiausius, ir vos tokius, kurie nuo įprastinių lietuviškų vertybių nutolusių jaunimą parodo pačioj blogiausioj švieso. Klausinėja, pavyzdžiui, net ir mūsų jaunimas, ko verta amerikinė "pinigų dirbimo mašinėlės" moralė, net ko verta apamai tokia gyvenimo filosofija, kuri kartu leidžia ir melstis ir žudyti, domisi, kokia gi turės būti ta išvaduotoji Lietuva, kurios vardu šiandien vienas kitą keikiama, šmeižiam ir niokojama, bet Griežė tai tik nori neiti į pamokas ir dažytis lūpas. Motinai gi lūpų dažymas atrodo, kaip pirmas žingsnis, vedantis į asmeniška netvarkingumą, palaidą gyvenimą, melavimą, paskui net pinigų vogimą, ir t.t. Tokioj plotmėj išvystytas "kortų konfliktas" labai nupingai, ir įgyja net groteskiškos komedijos atspalvį. Štai, kaip vaizduojamas vienas iš šito konflikto momentų:

"Kas bunda toje mergaitėje?" — mąstė Danutė. — "Ar ji svajonės svajones, ar pasirinko panašius kelius?"

Paskutinieji metai Damulės vilis mažino. Ne kartą ji mėgino išsiskirti, kalbėti, diskutuoti religijai, mergaitės kuklumą, pašaukimą, apie meną, mokslą, gyvenimo tikslus. Griežė, motinai kalbant, dėstant aukštuosius idealus, paslaptingai šypsodavosi. Kartais ji niūniudavo, baltai nagi klausimą neįsijaus taip kaip autorė norėtų, nes nei savęs, nei savo siekimų Griežės asmeny ir jos "maistavime" neatpažins. Visa nelaimė tame, kad iš daugybės tikrai aštrių, šiandien išskylan-

Visas klausimas ir yra tame, ar tikrai nebus išdžiūvęs motinos kalbos. Iš autorės mes nesužinome, ką konkrečiai Damulė laiko geru menu, kiek ji žino apie mokslą, kas tai per daiktas "mergaitės pašaukimas", kiek jis bendro turi su šiandien gyvenimo statomais klausimais. Kokie gi Damulės "aukštieji idealai"? Ar Šalkauskio katalikybė, ar egzistencializmas, ar Kanto kategoriniai imperatyvai, ar dar kas? Vietoj turinio, greičiausiai, Damulės tikėjimas susideda iš jaunystėje išmoktų frazių, kurių ji niekad negaminavo, o tik jomis gyvena, lyg tai būtų koks nors turinys. Iš kitos pusės, ir Griežė neparodo, ar ten kas reikšmingo už jos "niūniavimo" slepiasi. Autorė nesirūpina Damulės reikalavimais (kokie jie ten bebūtų) priešpasyti šių dienų jaunuomenės tragiškai gilius ieškojimus. Ji tik parodo porą Griežės "draugų" — "beatnikų", kurie šneka, kad, girdi, dirbti neverta, reikia tik naudotis gyvenimo malonumais. Be abejo, tokių "išminčių" Amerikos jaunų maistinkų tarpe yra pakankamai, bet ne jie šiandien mums įdomūs.

Tarp senųjų gi yra žmonių isto riškai pergyvenančių dabartį, kaip vieną momentą amžino žmogaus veržimosi tiesios, bet tai ne Damulė. Jos galvosena, pergyvenimai, viską suniveliuoja miesčioniškame vidutiniškume. Siaurų kelių nenešiojimas ir Pilėnų moterų pasiryžimas mirti, kad nereikėtų svetimam pasauliui vergauti Damulei stovi vienoj plotmėj, kaip lygiavertiai principai. Tėviškės darželis jurginai, ir viso didžiojo gyvenimo prasmė tai irgi maždaug vienas ir tas pats. Trumpai tariant, ir Griežė ir jos motina yra riboti, lėkšti,

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2558 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniais 10-11 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami su sutarimu.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. tel. WAibrook 5-6076

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Ofisas: 2148 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais 10-11 val. vak. nuo 7 iki 8 val.
Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2901 West 63rd Street
Kampas: 63-80s ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą. Ofiso telefonas: 476-4042
Rezid. tel. WAibrook 5-3048

Rezid. Tel. 239-4083
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS.
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą; jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3272

pasimetę žmonės, kurių tarpusavyje ginčas neturi jokios gėlmės. Nepasakyčiau, kad jie nerealistiški, dirbtiniai charakteriai. Gal kaip tik mūsų išeivijai jie tiksliausiai ir atstovauja didžiojo daugumoj. Gal nei nerisim daug motinų, kurios mokytų nesuplakti skirtingų sąvokų, kurioms kasų nešiojimas ir ištikimybė tautai nebūtų vienas ir tas pats dalykas. Jeigu taip, tai iš tiesų esam žmonės be talento, smulkūs, neįdomūs, ir nenuostabu, kad platus pasaulis, kuriame nieko daug neatsiekėm, mus užmiršo. Bet jeigu mūsų jaunimas iš tikrųjų ką nors svarbaus, gilaus galvoja, ir jei senoji karta tikrai žino, kas y-

ra jos idealai, tai šito reikšmingo kartų konflikto pavaizdavimas mūsų išeivių visuomenėje turės laukti kitokio rašytojo plunksnos.

● Rašytojos Bitės - Pelkevičaitės gimtasis namas Puziniškyje (Panevėžio apskr.) tebėra išlikęs ir stovi apieistas, priklauso Pasvalio miškų ūkiui. Šiuo metu pradėtas namo remontas; jame įsikurs girininkija, o vienas kambarys bus paskirtas rašytojos memorialiniam muziejui.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktadienį 1-5, trečiadienį 10-11 val. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v. šeštadieniais 10-11 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą. Pirmadienį ketv. 1-4 ir 7-9; antradienį penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2610
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K A
2656 West 63rd Street
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštadienį nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šeštadienį nuo 9 iki 12 val.: arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. p. p. trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KEDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South-Western Avenue
Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 8-8 val. vakar. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį 11 val. ryto iki 8 val. p. p.
Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HElock 6-8545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 8-8 val., antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmą ligonius tik susitarus

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmadienį, antradienį, penktadienį 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirtadienį 6-8 v. vakaro Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-08 ir Campbell Ave. Kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį 9 v. r. — 2 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko alkinus ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIPAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val., pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį, penktadienį 8 v. r. iki 9 v. r. Trečiadienį, šeštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijai)
Pirmą ligonius tik susitarus — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POŠLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradienį nuo 2-5 popiet ketvirtadienį nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefonas: 776-2880
Rezid. telefonas: PRospect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 697-2020
Namų tel. 839-1071
Visiškai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 6-4410
Rez. GLOvec 6-0412
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 val. iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.: antr., ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisa 2750 W. 71st Street
Telefonas — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadienį 10-12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštadienį 1-4 v. vakar. Sekmad. ir trečiadienį uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1233
Ofiso val.: Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadienį 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val.: pirm., antradienį, ketv. 6-8 val. vak. penkt. ir šeštadienį 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirmadienį, antradienį, penktadienį 1-4 ir 6-8 v. v., ketvirtadienį 6-8 v. vakaro Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Svarus Lietuvių katalikų mokslo akademijos metrašcio ketvirtasis tomas

Išliekantys lietuvių kultūros studijų rinkiniai

JUOZAS PRUNSKIS

LIETUVIŲ KATALIKŲ MOKSLO AKADEMIJOS METRAŠČIS. IV. Redaguoja A. Liulima, SJ. 1968 m. Lietuvių katalikų mokslo akademijos leidinys. Roma. 1968 m. 624 psl.

Kai išvijoje nelengva išleisti net beletistikos, poezijos veikalus, tai pasirodymą tokio stambaus studijinio tomo reikia laikyti ypatingai dideliu laimėjimu. Tuo labiau, kad šis tomas nusipelnė pagyrimo ir savo labai rimtu paruošimu: kaip kvalifikuotų autorių sutelkimu, taip ir jų rūpestingai atliktu moksliniu darbu.

Mažosios Lietuvos istoriografija

Mūsų istorikas dr. Juozas Jakštas čia meta "Zvilgsnį į Mažosios Lietuvos istoriografiją". Negalima atsistebėti, kiek tasai kruopštus mokslininkas yra surinkęs, suregistravęs šaltinių ir literatūros. Išsiti 46 puslapiai kondensuotos medžiagos apie Mažosios Lietuvos istorijos šaltinius, pradedant XIV šimtmečio Dusbargo kronika, peržvelgiant gausius sekančių šimtmečių veikalus ir šaltinius įvairiomis kalbomis. Skaitai lyg kokią disertaciją. Eiliniams skaitytojui bus įdomi žinia, kad Mažosios Lietuvos vardas jau buvo vartotas prieš XVI šimtmetį.

Ir ši studija nėra tik sausas istorinių šaltinių išvardijimas, o taip pat pastangos įžvelgti į įvairių laikotarpių Mažosios Lietuvos padėtį, šaltinių vertinimas, kai kurių istorinių klaidų pataisymas. Pvz. autorius pažymi, kad krikščionybė nesmukdė baudžiauninkų padėties, kaip kai kas jai priekaištuoja. Minimi šaltiniai autoriui ne tik žinomi, bet ir pažįstami, todėl jis gali įvertinti tokius svarbius įnašus Mažosios Lietuvos problemų tyrime, kaip G. Heinrichaitės-Mortensenienės disertacija "Tautybių ir apgyvendinimo santykių Prūsijoje apybraiža".

Kultūrinė Seimų spaustuvės veikla

Gal nei vienos lietuvių spaustuvės veikimas nėra taip nuodugnai aptartas, kaip šioje knygoje tai padaro Barbora Vileišytė savo studijoje: "Kultūrinė Sei-

nu spaustuvės veikla". Šiam reikalui paskiriama net apie 110 puslapių. Autorė prie šios studijos dirbusi nuo 1963 m.: ištyrė visą tuo klausimu prieinamą literatūrą, vietoje susipažino su spaustuvės aplinka, išstudijavo iš buvusių tos spaustuvės darbuotojų gautus rankraščius.

Autorė duoda gerą foną pasirinktam klausimui nušviesti. Ji perteikia suglaudintą pačių Seimų istoriją, apžvelgia lietuvių veiklą toje srityje, informuoja apie spaustuvės įkūrimą 1912 m., jos darbo plėtimą, aprašo net tokius dalykus, kaip socialinį darbininkų aprūpinimą, darbo nuotakas, supažindina su surištais su spaustuvės darbu asmenimis, plačiai aptaria toje spaustuvėje leisto "Šaltinio" kultūrinės pastangos, jo tautinę įtaką, aprašo su tos spaustuvės darbu susijusių sąjūdžių veikimą. Žiburio dr.-jos, knygyno, choro, salės, mokyklos, teatro, blaivybės dr.-jos, o taip pat ir veiklą organizacijų: Sv. Zitos, darbininkų, jaunimo, plačiai informuojama apie redaktorių ir bendradarbių, aprašomi kiti spaustuvės leidiniai: Šaltinėlis, Artojas, Vadovas, Spindulys, kalendoriai, Pirmeivių Ziedai. Aptariamos teismo bylos, iškeltos rusų administracijos, ir duodamas platus spaustuvės išleistų veikalų sąrašas, pagal išleidimo metus. Jų suregistruota net 314.

Autorė parodo ypatingą sugebėjimą ir darbštumą: atrodo, kad ji yra Lenkijoje gyvenanti lietuvaitė. Gaila, kad knygos skaitytojas plačiau su ja nesusipažindinamas.

Lietuvos miškų ūkis

Trečioji šiame leidinyje studija tai dr. inž. Antano Škėrio "Lietuvos miškai ir jų ūkis". Savo nuodugnumu, gilumu ši studija neapsileidžia anksčiau minėtoms, o intriguojančiais palyginimais su užsienio miškų padėtimi bei miškų politika net įneša daug naujumo. Skaitai šią studiją ir negali atsidžiaugti, kad mes Lietuvoje per taip trumpą laiką jau buvome išsilauginę tokių specialistų, kurie taip gerai pažįno Lietuvos medžius ir miškus, kurie turi tiek darbštumo surinkti įvairiausių kraštų statistinius duomenis ir juos palyginti su

Lietuvos duomenimis, kurie ne tik informuoja apie įvairiais laikotarpiais Lietuvoje buvusią miškų ūkio politiką, bet ją koreguoja, meta kritišką žvilgsnį, tiesia gaires ateičiai. Jeigu B. Vileišytės straipsnis išpūdingai pajavrintas iliustracijomis, tai šis labai praturtintas gausiomis lentelėmis, kur surinkti duomenys ne vien iš Europos, o, gali sakyti, iš viso pasaulio. Ypač kreipiamas dėmesys į lyginimą Baltijos kraštų miškų ūkio. Čia surinktoji medžiaga turės nenustojančios vertės ilgimams, ilgimams metams, ypač, kad autorius apima tiek daug sričių, nepasitenkindamas vien miškų ūkiu, bet paliesdamas ir atitinkamą įstatymdavystę, ir medžio pramonės vystymą ir net cheminės medžio pramonės sritį, vis operuodamas faktais, palyginamomis statistikos lentelėmis ir t. t.

Augustinonų veikla Lietuvoje

Kruopštus mūsų istorikas dr. Viktoras Gidžiūnas šiame leidinyje pateikia pluoštą istorinių žinių apie Lietuvoje veikusius augustinionus, kurie Baltijos valstybėse pradėjo savo misijų darbą jau XII šimtmečiu. Šiame straipsnyje iš įvairių šaltinių surinktomis žiniomis dr. Gidžiūnas informuoja apie augustinonų darbą Lietuvoje Brastoje, Gardine, Bychove, Seredžiu, Lyduvėnuose, Vilniuje, Kaune. Tai vis įdomi medžiaga ir mūsų Bažnyčios istorijai, ir kultūros raidai krašte.

Dokumentai apie Vilniaus universitetą

Panašiai intriguojančios medžiagos pateikia antras mūsų istorikas — dr. Paulius Rabikauskas, S. J. apie Vilniaus universitetą. Tęsiant jau anksčiau pradėtą skelbimą su Vilniaus universitetu surištų istorinių dokumentų, čia duodamas informacijos ir tekstai, išryškinantieji finansinę paramą Vilniaus universitetui: Vilniaus kolegijos valdos, inventoriai, duodami kolegijos privilegijų ir sutarčių sąrašai. Pateikiama lotyniškieji dokumentų tekstai ir duodamas lietuviškos santraukos. Įdomi istorinė medžiaga.

Magdalena Stankūnienė Tėviskėje (lino raižinys)

Albinas Baranauskas

DAINUOK, KAD

Dainuokit, kad iš vėjo kvepalai, smėlis ir geltoni plaukai. Tegū iš po karklo žievės sukukčios nusimėnė laukai.

Iš aplyto avilio Iš vėsių priešinės, iš durpynų ir iš krautuvės. Vajetus, per Šausininkų ežerą atplaukia. Pabaliu Vapa virpančios lūpos erdvės Apie svetimą gailėsi. Neatpažįstančios akys, Karštos, kaip išvakarės numirimo dienos. Dygsta žolele Sibire ant kapo Nuo šitos jūsų dainos.

SAULĖGRAŽŲ RASALAS

Driekiasi šviežias geltonų saulėgražų rasalas Karvėm nuraisiotais mažžemių rėžiais. Kiek sykių pabundu, tamsoj vis rugėjis Ir į šiaudus numesta pabalus pilnatis. Vežimai stovi šalia kelio pievaitėje. Svyruok, svyrnuolė, svyrnuok: Už arimų juodas ežeras. Rasalas iš rudens kvepėjimo dūmais, Vežimai mieguistai į kelį. Pagirį išnyksta vėsi vilkstinė.

Kalvarijos monografija

Šiame metrašcio tome užbaigiama monografinė Suv. Kalvarijos studija, skiriant tam dar 140 ps. Tai ypatingai kruopštus kun. Jono Reitelaičio darbas. Šiuo kartu duodama Kalvarijos miesto istorinio ir augimo istorija, kartu pavaizduojant atitinkamo lai-

kotarpio apylinkės kultūrinę, politinę, ūkinę, religinę gyvenimą. Studija išplečiama į visos Kalvarijos apskrities istoriją, apimant laikotarpį, kai jis buvo įjungtas į lenkų karalystę, kai buvo caro valdžioje, bolševikų okupacijoje. Studija papildyta gausiomis statistinių žinių lentelėmis ir ilgų naudotų šaltinių ir literatūros

sąrašu. Pažymėtina, kad autolitinį, ūkinį, religinį gyvenimą. Studija išplečiama į visos Kalvarijos apskrities istoriją, apimant laikotarpį, kai jis buvo įjungtas į lenkų karalystę, kai buvo caro valdžioje, bolševikų okupacijoje. Studija papildyta gausiomis statistinių žinių lentelėmis ir ilgų naudotų šaltinių ir literatūros

MARGAS PAUKŠTIS

Margas paukštis atsigerė iš upelio ant kelio Ir debesius viršūnės žaliai užsegiojo. Lyja ant skaidrių stogų. Giliai giriose pirmoji Sūdrumstė po karklais kūdros stiklą lieso angelo kojos.

Be saulėleidžio, kaip į dangų ėmimas, ir be aušros, kaip įsikūnijimas.

Mintiniai išmoktos psalmės Lyja ant skaidrių stogų. Giliai giriose pirmoji perkūnija.

Iš sunkvežimio tylėdami atneša palmes.

Kiek šimtmečių, kiek baimės, kiek abejonių. Ar kartais dar apie mus pagalvoj? Paukščiai, užversdami snapus, geria po ilgą klajonių, kojoms.

EILERASTIS

Verk, verk, Vištytyje baigia nokti vyšnios, Kepa svogūnų laiškus pakėlė trobelėje. Vyrai iš labai toli, kaip naktį nuo aukšto kalno (Bet sykiams atrodo, kad jie dainuoja jau po medžiais).

Tai va, ko vieškelio pakilo dulkės. Tai va, ko ties pilikalniu tankūs debesiai. Kasiome jurginiais mažmenų parduotuve: Sako, jau tik trys dienos, ir trys dar labai baisios naktys. (Iš Lietuviškos knygos klubo leidžiamos knygos "Pasaga ir vyšnios")

Jurskio (dr. J. Puzinas), prof. dr. St. Kolupailos (dr. J. Gimbutas), J. Leimono (O. Labanauskaitė), kun. dr. K. Rėklaičio (J. Duoba). Pagaliau — kun. Vl. Dielininkaičio rūpestingai paruošta asmenvardžių ir vietovardžių rodyklė.

Svarbus leidinys

Skaitant šį mūsų mokslinį iliustruotą leidinį, džiaugsmas užlieja širdį, kad mes taip sunkiose išveivijos sąlygose įstengiamė išleisti šitaip gerai paruoštus, turiningus, lietuviškos studijoms skirtus veikalus. Intelligentas, kuris šio leidinio neįsigys, neperskaitys, nuskriaus savo lietuvišką intelektualinę pažangą.

Leidinio kalba apskritai nebloga, nors pasitaiko aiškių klaidų, pvz. 73 p. rašoma "bedarbė", kur turi būti "nedarbys"; pasitaiko ir korektūros klaidų, pvz. išspausdinta "kolyčioje" (311 psl., turi būti — kopyčioje), keliata (313 psl., t. b. keleta).

Pirmauja istorikai

Kaip jau skaitytojas galėjo įsitikinti, šiame tome sutelkta lituanistinė istorinė medžiaga, išskyrus studiją apie Lietuvos miškus, kuri yra ne vien istorinio, bet ir ekonominio-ūkinio pobūdžio. Jau iš to matyti, kad vadovaujančių L. K. Mokslo akademijos sluoksnių prieškaklyje yra mūsų istorikai. Iš vienos pusės tai gerai, bet iš kitos pusės ir gaila. Metraštinis turi apimti platesnes sritis. Skaitytojas pasiges studijinių straipsnių apie kitas lituanistinės kultūros sritis: literatūrą, meną, teatrą, architektūrą, įvairias kultūras, ūkines, religines, politines mūsų tautos problemas ir likiminius klausimus.

Ko pasigendame

Net ir istorinio pobūdžio studijos neturėtų ribotis archyvine senove, o atsižvelgti į dabarties degančius reikalus. Pvz. okupuotoje Lietuvoje vyksta lietuvių religinis, iš dalies kultūrinis persekiojimas ir būtų naudinga viso to dokumentacija. Istorikas R. Krauskas renka tuo reikalu medžiagą iš spaudos, leidžiamos už geležinės uždangos, galėtų būti tai plačiau panaudota. Sakysime, naujausiam "Tėvynės Sargo" numeryje yra paskelbta tos srities medžiagos, ir ji įdomi, reikalinga.

Toliau — okupuotoje Lietuvoje vyksta istorijos falsifikavimas, bet niekas neduoda atkirčio prieš tuos okupantų kėslus. Arba vėl — trėnimai į Sibirą yra šimtmečiais neregėta lietuvių tautai skriauda. Toje srityje galimas

(Nukelta į 6 psl.)

Domino kaladėlės Agnė Lukšytė

Vargšai kaktusėliai, tokie išdžiūvę, reikia palaistyti. Kaip greitai susigeria vanduo — buvo perdžiūvę. Štai, vienas jau parudavęs, miręs. Jo nebeatgaivins joks vanduo. Tas kopūstlapis kaktusas puikiai klesti. O, kairijį šoną taip nudiegti Dabar kvėpuojant, tarsi spygliais bado. Ramiai pasėdėsiu palangėj, prie domino stalielio, gal nustos. Jaučiuos tokia nuvargu. Būtu gera prigulti, bet ką čia, dar gi rytas, neseniai atsikėliau. Mavis, supirkus maistą, greit grįš. Ji žinos ką dėl to dieglio daryti, ar prigulti, ar daktarą kviesiti...

Geriausia galvoti apie ką nors kita. O kodėl man vienai nepalošti domino?

Kokia gera Mavis... Po George mirties sėdi ir lošia domino su manim ištisus vakarus. Lyg aš nežinau, kaip ji domino nekenčia.

Bendrai paėmus — ką Mavis mėgsta? Tiesiog mįslė. Domino lošti nemėgsta, kaktusėlių nekenčia...

O, kad ją, tą baurią magpie, taip išgąsdinti! Tupi čia pat už lango eukalipte ir, kaip ragana, klykauja nesavų balsu.

Kas man daros? Magpie suklykė, ir mano širdis subraškėjo, kaip ta sausa eukalipto šakelė, vėjelinių pūstelėjus.

Na, gana, reikia lošti. Atversiu pačią pir-

mą kaladėlę. Kiek daug baltų taškelų... Kur tie akiniai? Taip sunku atsikelti. Mavis sugrįžus paduos.

Kai balta su juoda kaitaliojas, tai mano akyse raibuliuoja. Tiek daug šviesių taškelų... Ar tik nebus dvylika? Dvylika — skaičius visiškai aiškus. Tai ir bus dvylika metų, praleistų našlaičių prieglaudoj.

At, kokia šiandien many nuotaika nuo pat ryto, nė apskytį būtų jos negalima... atsiminimai tokie ryškūs. Tik ką prabudus, norėjau apsiversti ant kito šono — pasidarė trošku. Krūtinė ėmė plėsti toks pat sprogsiantis jausmas, kaip tada, kai mama laikė mane savo glėby. Taip aiškiai prisimenu: verkiau ir kosčiau, o mamos glėbys toks meilus ir platus. Našlaičių prieglaudoj koks meilus ir platus jis buvo! Kai duonos gabalėlių buvo per mažai ir prižiūrėtojos kumščiu apdaužydavo, taip gera buvo nuėjus kurį kampą apkabinti save rankomis, siūbuoti pirmyn ir atgal, lyg būčiau kieno supama ir jautis mamos glėbio apsaugota.

Taigi, ji visada kažkur netoli manęs tvylojo. Dabar taip juokinga prisiminti: ponė Briggs manė, kad aš velnio apėsta. Jos pridaužyta, nuėdėdavo į kampą laiminga veido išraiška... vakarais lovoj užmigdavau su šypsena veide, lyg būčiau saldžia lopšinė užmigdyta.

Kvailutė Mavis, kai jai apie tai pasakoju, ji tvirtina, kad mamos siela mane guosdavo; dangiškai melodijai skambant, nuostabaus meilumo lopšinė ji mane užmigdydavo.

— Yra šitaip: geros motinos siela niekada savo vaiko neapleidžia ir visada jį globoja, — pasakė kartą Mavis.

Vargšėlė, jai taip skaudu, kad ji buvo ras-

ta šiukšlių kibire maždaug dviejų savaitių amžias.

Mavis apie savo motiną yra išsitarus baisiai:

— Aš žinau, kad mano motina, man miegant, kaip žiurkė pasalomis atslenska ir norėtų mane sugrauzti, bet aš ginuos, trenkiu jai per galvą, spiaunu, spiriu.

Kietas Mavis būdas. Toks neapkenčiamas savo tikrosios motinos, kurios niekada nė nematė. Kai aiškinu, kad jos motina tikriausiai buvo žiauriai nelaiminga, pasiryždama ją į šiukšlių kibirą išmesti, Mavis mane piktai nutraukia:

— Bėgipu žmonėms taip šnekėti, kurių motinos mokojo juos dar kūdikius drabužių klostėse sumaniai paslėpti, kad jie nuo dūmų neužtrokštų.

Kreipdamasi į mane, šneka bendrybėmis, vadina "žmonėmis", "saviškiais"...

Mavis, Mavis, argi aš tau nebuvau gera, o George? Argi mes tavęs nemylėjome? Toks užsispyrimas. Niekada nei manęs mama, nei George tėvu nepavadino. Mavis George mylėjo, tikrai mylėjo. Jei jis, būdavo, ką sako, tai tik žiūri, tik žiūri į jo veidą, kiekvieną jo prasyką žaibo greitumu išpildydama, bet vis nuododama, kad tai daro nenorom, šiurkštumu prisidengdama. Nesuprantu, kodėl reikia taip elgtis?

George jau gulint ligoninėje, prieš netolimą jo mirtį, kurią mano širdis taip nujautė, į ligoninę kažkas jam atsiuntė raudonų gladijolių, George mylimiausių gėlių, puokštę. Aš gi nesuvenčiau. Klausiau visų — nei tas, nei anas, nei vienas nepasituntė. Buvo aišku, kaip diena, kad Mavis tai padarė. Ji užsigynė ir gana.

George, jau silpnas, vos pajėgė išsakyti:

— Pasakyk Mavis, kad ji yra mano raudona gladijolė.

Kai jai šitai pasakiau, tai kaip koks aštrus kardas pervėrė Mavis. Sėdėjo papilkusiu veidu, iš kurio buvo dingęs paskutinis kraujo lašelis.

— Verk, Mavis, verk! Bus lengviau, — šaukiau jai, pati verkdam.

— Ar žiurkės vaikai sugeba verkėti? — paklausė ji tada tyliai, drebančiu balsu.

Kaip skauda kairijį šoną! Jis pasidarė sunkus, lyg maišas, šlapio smėlio pripiltas —

"Vargšai kaktusėliai, tokie išdžiūvę..."

baugu ir pajudėti. Tiesą pasakius, jau pereitą savaitę kairysis šonas buvo lyg nesavas.

Ne, geriau apie ką nors kita galvoti. Kiti kaladėlę pristatysiu. Kiek joje taškų? O, čia tai gerai matau — keturi.

Keturi, keturi... a, žinoma... štai ką jie man primena — gi keturis metus, ištarnautus ponų McCorquodale dvare.

O kaip ten buvo prieš tai? Berods į mokyklą ėjau, prieglauda siuntė, nes valdžia vertė? A, taip, taip, o ką baigus, tuoj pat už pusmergį į dvarą pasiuntė.

Keturi metal dvare —nepamiršdami. Jie šiandien sugrįžta tokie ryškūs, lyg būtų ant delfo padėti.

Ponė Briggs pašaukė mane vieną dieną, tuojau po pietų, į savo raštinę. Kažkoks senyvas vyras ten sėdėjo.

Ponė Briggs oficialiu balsu, nors, kaip ir visada, šiurkščiu, paliepė:

— Fay McLean, šis ponas yra iš ponų McCorquodale dvaro. Tu su juo kartu važiuos — tai bus tavo pirmoji darbovietė. Aš pati tau ją parinkau ir žinau, kad būsi ten laiminga. Dabar eik prie lovos, pasiimk savo dėžę su drabužiais ir kuo greičiausia ateik čia.

Ar galima būtų pamiršti tokį nuostabų įvykį gyvenime? Nors kartą iš niūrių, piktų sienų išeiti į pasaulį.

Kažin ar ponė Briggs būtų mane parinkus tam dvarui, jei būtų žinojus, kad man ten bus gerai. Ji taip manęs nekenė, taip nekenė. Bet ką čia, geriau pamiršti blogą, o atsiminti gera.

Kelionė arkliais į dvarą buvo įdomi, nors ir varginanti. Palauk, kiek dienų keliauta... dvi? Ne, trys. Valgydino mane senis gerai — o kaip skanu buvo arbata, duona ir sūris. Niekada su tokiu pasiskonejimu nevalgiau, kaip toj kelionėj. Senis tik žiūrėjo į mane, kraipė galvą ir vis ragino daugiau valgyti.

Kelionėje baisiai kankino musės. Tik nubaidė, žiūrėk, ir vėl ant veido susėdė. Niekai prieš jas karštis ir dulkės. Senis patarė muses pamiršti. Iš tiesų, tame keturių metų laikotarpyje prie jų buvo taip priprasta.

Dvaro pastatai ir dabar tebestovi akyse tokie, kokius pirmą kartą pamaciau. Masvūs, kolonijū stiliaus, tai dvarponių McCorquodale gyvenamasis namas. Priekinė, milžiniška veranda apraizgyta vistarjais vijoklinė. (Nukelta į 4 psl.)

Domino kaladėlės

(Atkelta iš 3 pusl.)

mis šakelėmis ir nupilta violetiniais žiedais. Šitokią grožybę retai kur gali matyti.

Kiti pastatai netokie gražūs. Koks įdomus milžiniškas skardinis kubilas lietaus vandeniui rinkti, iškeltas aukštai ant medinių žaginių. Žiūrėdavau ir žiūrėdavau į jį.

O, kaip ryškiai akyse visa stovi... Ir pasikalbėjimai, tiesiog žodis žodinė taip ir skamba ausyse.

Pasitiko mane Glorija, vyriausia namų šeimininkė — tokia stora, tiesiog masyvi.

Kaip juokinga... cha, cha, cha...

Šoną durte duria visai nejuokais, o krūtine prisilgė kažkas sunkaus, lyg koks akmuo... Nebe mano amžių taip linksmai juoktis.

Palauk, ko gi taip juokiaus? Jau pamiršau... A, iš Glorijos.

Glorija rėkdavo ir rėkdavo, bardavos ir bardavos, o aboridžinės, jai gelbėjančios, nė motais. Jos rodydavo baltus dantis juoduose veiduose ir sakydavo, nesą nė nuostabu: didelės kūnas išduodas didelį balsą.

Tai gi, mane, išlipančią iš vežimo, pasitiko Glorija.

— Ar tai ta mergiotė? — paklausė ji senio.

— Tai gi, — atsakė jis reikšmingai.

— Po plynių, kokia išdžiūvus, kaip avis sausros metu: vien oda ir kaulai, — sušuko Glorija, stebėdama mane.

— Tik tu jos nenorėk nupenėti iki savųjų rėmų... Matai, kad menkutė. Jos rėmai gali sulūžti, tai ne tavieji, — atkrito senis.

— Tylėkl! Kodėl tau mano storumas užkliūva?

Glorija, palikęs mane stovėti, paėjo su seniu toliau nuo manęs ir jie abu ėmė kažką patydomis kalbėti. Aš įdėmiai žiūrėjau ir galvoju, kad iš Glorijos gausiu daugiau rykščių, negu prieglaudoje, nes ji, klausius senio pasakojimo, staiga atkišo į jį kumščius ir pakratė juos jo panosėje. Kaip avis, kai jai išdegina dvaro ženklą, kurį laiką sukasi, lyg kvaitulio apimta, taip ir Glorija, grįždama prie manęs, kelis kartus apsisuko, vis suspaustais kumščiais grasindama. Neatrodė, kad grasintų seniui, nes jis visiškai nebuvo išsigandęs.

Prie manęs priėjus, stropiai nuo galvos iki kojų apžiūrėjo, tarsi išmatavo, ir paėmus už rankos, išvedė į gyvenamąjį namą. Jaučiau, kad ji buvo įtūžus, bet jau buvau pripratus prieglaudoje matyti aplink save piktus veidus, užtai ir išdrįsau paklausti:

— Kur mano dėžė?

— Nepradings. Bus nunešta į tavo kambarėlį! — atšovė Glorija.

Įvedus mane į didžiulį, pilną minkštų baldų gyvenamąjį kambarį, liepė atsisėsti ir palaukti, o pati kažkur išėjo. Sėsti buvo baisu, nes visur taip gražu, švaru.

Ai, kaip malonu prisiminti...

Po gerokos pertraukos Glorija grįžo, plačiai atsidarydama duris ir įleisdama ponį, į kurį su nuostaba įsmigo mano akys. Kokia graži ponis McCorquodale buvo, kokia graži! Ir gera... Mavis jau daug kartų apie ją pasakojau: apie jos grožį ir gerumą, bet Mavis kiekvieną kartą su nuostaba balse lyg sau, taria:

— Tikra karalienė.

Iš tiesų, ponis McCorquodale buvo aukšta, liekna, šviesių, jau žilstančių plaukų, aukštai į viršų sudėtų. Ramios išraiškos mėlynos akys žvelgė į žmogų atlaidžiai ir nuoširdžiai.

— Ar ne teisybė papasakojau, ponis McCorquodale, tik pažiūrėkit ką iš vaikų ten padarol? — šaukė Glorija.

Poniai McCorquodalei, žiūrint į mane su gilia užuojauta, Glorija dar garsiau rėkė:

— Jų motinos karstuose kniūpščios apsi-
verčia iš širdgėlos. Kokiais baisiais skarmalais
aprengta, kažin kuris laikas kaip nemaudyta.
Bill sakė, ji tiek valgė, tiek valgė, kad jam
net baugu buvę žiūrėti. Atsivežė kažkokią
ten medinę dėžę. Esu tikra — ten tik purvi-
ni skudurai. Ar nebūtų geriau, jos nė neat-
darius, iš karto uždegti?

Glorija padavė poniai laišką:

— O šita laišką, ta ragana, Bill įdavė. Išvaizduoj ponis, ji patarė Bill jai gerai ap-
kulti, jei neklausys, ar šiaip kokių sunkumų
jam darys. Ji gi tokia tyli, kaip pelė po šluota,
bijo ir pajudėti.

Priejus prie manęs, ji švelniai atvedė mane prie minkštos kėdės ir prievarta pasodino.

Ponia McCorquodale, ilgai žiūrėjo į mane, atplėšė laišką ir pradėjo skaityti:

Gerbiamieji Ponai,
Siunčiu tarnaitę Fay McLean, penkio-
likos metų amžiaus. Tėvai buvo ūkinin-
kai. Miškų gaisre sudegė jų trobesiai, o
jie patys nuo dūmų užtroško. Ši mergai-
tė, trejų metų amžiaus, buvo rasta pus-
gyvė motinos drabužių klostėse.

Fay McLean mokyklą baigė gerais pa-
žymiais, moka skaityti, rašyti, skaičiuoti,
yra pamaldė. Darbe labai vikri ir tikiuos,
kad Jūsų didžiuliam dvere ji prisivers.
Žinoma, bus šiek tiek vargo, kol ją iš-

mokysit daryti taip, kaip Jūs norit, nes ji
moka būti užsispyrus. Nubausta never-
kia, o šypso. Ji yra velnio apsesta, už
tai rykštės nesigailėkit.

Našlaičių prieglaudoje durys jai už-
darytos. Jei netiks — išvarykit ją. Tegul
eina, kur nori.

Tegul Dievas Jums padeda tos biau-
rios mergiotės reikale.

Našlaičių prieglaudos direktorė

L. M. Briggs.

Perskaičius laišką, ponis McCorquodale
žiūrėjo į Gloriją. Glorija sukrito į kėdę ir ku-
rį laiką žiūrėjo tokiu veidu, kurio skruos-
tose degė raudonos dėmės. Vėliau iš tu dėmių
suprasdavau, kad Glorija dėl ko nors būdavo
įsiutusi.

Glorija žemu balsu, pratešdama žodžius,
paklausė ponios:

— Ar pragaro ugnis bus pakankamai kar-
šta tai velnio išperai? Kokia ten jos pavardė —
Bricks, ar kaip kitaip? Dar drįsta Švento Die-
vo vardą minėti!

Aš žiūrėjau į jas, nieko nesuprasdama.
Man atrodė, kad Glorija už tokius žodžius ga-
li pakliūti ponios Briggs nemalonėn. Man
nevisai buvo aišku, ar ponis Briggs galėtų ka-
nors Glorijai padaryti, nes Glorija daug stam-
besnė už ją.

Staiga Glorija iškėlė kumščius į viršų ir
suriko.

— Dievaži, mano škotiškas narsumas
taip užvirė many, kad rodos liepčiau Bill suk-
ti arklius atgal tuo pačiu keliu ir nuvažiuo-
čiau tos Bricks apkulti.

— Palauk, Glorija, nesikarščiuk. Ar tu
atsimeni tą didįjį miškų, krūmokšnių gaisrą,
nusiaubusį šiaurinę mūsų valstijos dalį?

— Atsimenu, kur neatsiminsi. Bill irgi bu-
vo išjojęs to gaisro gesinti.

— Tai štai, prieš mus stovi ta pati, gyva
išlikus mergaitė, mirusios motinos drabužių
klostėse išsaugota. Aš puikiai atsimenu, kad
tų ūkininkų pavardė buvo McLean.

— Aukščiausias Sutvėrėjau — pasakė Glo-
rija neįprastai tyliai, lyg nusižeminusi.

— Eik į sandėlį ir atnešk tą kartonų rin-
kinį, ant kurių, iš laikraščių iškirpę, klijuo-
jam įdomius atsitikimus. Surasim ir apie tą
gaisrą — atsimenu, kad ten ir nuotraukų bu-
vo.

Glorijai nereikėjo sakyti du kartu.

Jai išlėkus, ponis priėjo prie manęs ir iš-
tiesė ranką. Aš instinktyviai sava ranka prie-
tiesė ranką.

"Aš įdėmiai žiūrėjau ir galvoju, kad iš Glorijos
gausiu daugiau rykščių, negu prieglaudoje..."

dengiau galvą, nes buvau įpratus saugotis nuo
prižiūrėtojų smūgių.

Ponia atitraukė ranką ir sušnibždėjo:

— Vargšele, kaip tu įbauginta... aš no-
rėjau tik paglostyti.

Glorijai atėjus su didžiuliais kartonais ran-
kose, abi galvas sukišusios ieškojo reikiama
iškarpu. Atradusios perskaitė, stebėjosi nuot-
rauka ir viena kitą užtikrino, kad aš esanti
nepaprastai panaši į motiną.

Glorija priėjo prie manęs, nešdama milž-
nišką kartoną, kuriame buvo prilipdytas gais-
ro aprašymas ir kelios nuotraukos.

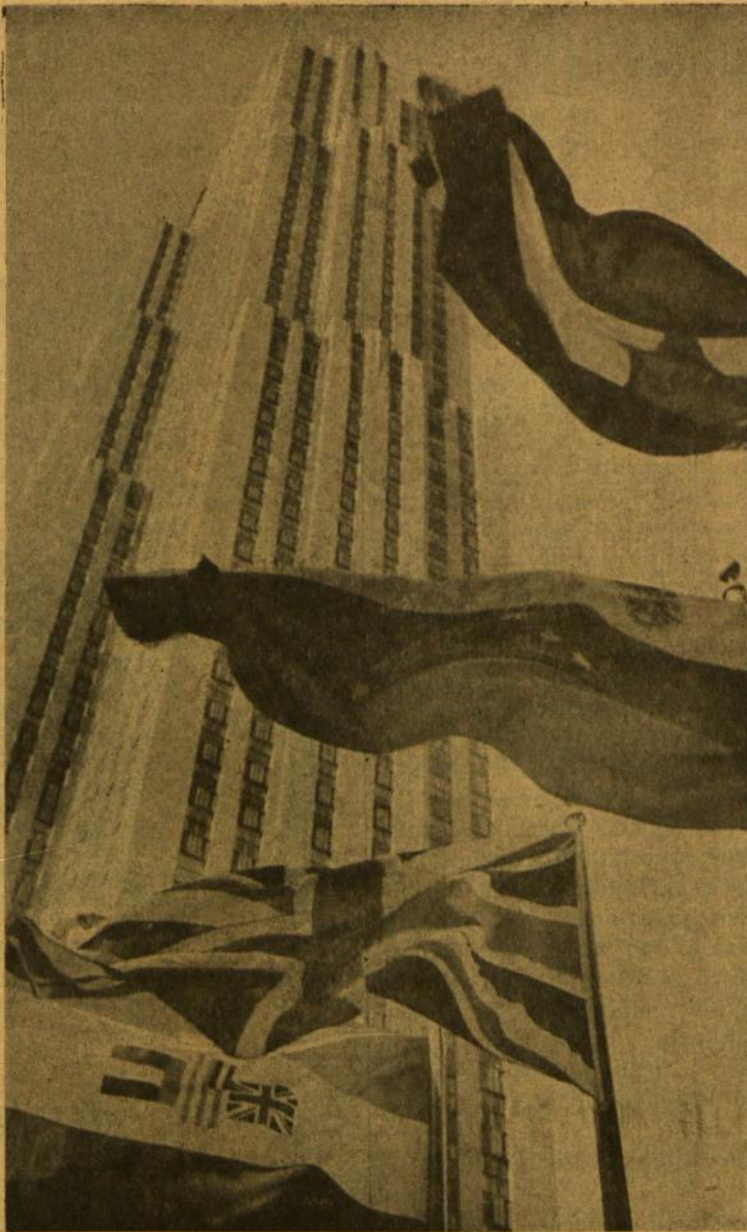
— Tai tavo motina, — pasakė Glorija
švelniai ir tyliai.

Godžiai griebiau kartoną ir stebėjau smul-
kią, šviesią, labai jauną moterį, prisiglaudusią
prie kažkokio vyro, kurio veidą pusiau pridengė
milžiniška skrybėlė.

— Šalia mamos stovi ir tavo tėvelis, —
pridėjo Glorija.

Kurį laiką stebėjau nuotrauką, po to stai-
ga paniūrusiai atstūmiau ją atgal Glorijai.

Nuotraukos gali labai nuvilti. Mamos at-
minimas many buvo kažkas didelio, plataus,
švelniai apglėbiančio ir kažkas tamsaus... Iš
tiesų, drabužių klostėse buvo tamsu... Nuot-
raukoje gi buvo labai smulkių bruožų veidas,
šviesių plaukų... kažkas nesiderinančio su ma-
no atsiminimu... (Bus daugiau)

Šių dienų moderniojo miesto skrydis...

Nuotr. V. Maželio

Seniausias miestas pasaulyje

J. DAINAUSKAS

Paleolitas, t.y. senasis akmen-
amžius dar tęsiasi. Štai jau prieš
15.000 metų iškilo Magdaleninė
kultūra (paleolito paskutinis
kultūros laikmetis, pavadintas
pagal Pietų Prancūzijos vietovę
La Madeleine, Dordogne de-
partamente). Klimatas vis dar
poledyninis. Žmogus dar ne-
žino jokio kito prieglobščio, kaip
tik natūralius urvus ar landynes
po uolomis...

Devyni tūkstančiai metų prieš
Kristaus gimimą pradėjo reikštis
tikras stebuklas: dėl iki šiol neiš-
aiškintų priežasčių didysis šaltis
išnyko, ledynai pradėjo trauktis.
Tais pereinamaisiais Mezolito
laikais pradėjo plisti miškai bei
pievos. Medžiotojų būriai pasie-
kė net tolimosios šiaurės pakraš-
čius, ten kur gyvena dabartiniai
eskimai, anų medžiotojų palikuo-
nys. Viduržemio jūros pakraš-
čiuose likę, tie, kurie nepatraukė
į šiaurę, prisitaikė prie naujų gy-
venimo sąlygų ir susiliejo su atei-
viais iš Pietų, daugiausia žvejais,
kurie paliko Afriką, norėdami
rasti saulės mažiau deginamus
plotus. Vėliau kitos gentys atėjo
iš tolimųjų Rytų. Su jų atėjimu
prasidėjo naujieji, Neolito am-
žiaus laikai. Tai įvyko 7.000
metų prieš Kr. Per sekančius ke-
turis ar penkis tūkstančius metų
toji poliruoto akmenų civilizaci-
ja vis labiau plito. Iš Anatolijos
ji pasiekė Eufrato pakraščius,
paskui Nilą ir pagaliau Europą.
Ji čia atnešė gyvulių prijaugini-
mą, keramiką, audimą. Pirmu-
šerimui žmogus rado augalus tin-
kamus maistui grūdus — javus. Lai-
kui bėgant, pats juos ėmė sėti,
tam reikalui išpurendamas gaba-
lą žemės, nuvalytos nuo miško
ir esančios netoli jo ilgesnio pos-
tovio vietos.

Taip žmogus "rado" žemdir-
bystę, kuri jį privertė liautis kla-
joti, nes reikėjo rūpintis javais ir
jų derliumi. Tada atsirado ir pir-
mieji kaimai. Žmogus vieton la-
pinių statytų ant plikos žemės ar
ant rentinio vandeningose vieto-
se, išmoko statyti pastovesnio
pobūdžio "namus", kurių dides-
nis sutelkimas, patogioje vietoje
pastatytas, sutraukė didesnį kiekį
žmonių, pradėjo išsivystyti mies-
tas.

Kur yra toji vieta, kurioje pra-
sidėjo istorija, kur gimė pirma
bendruomenė? Ar tai buvo kokia
viena vietovė? Aišku, kad ne.

Prieš dešimtį metų britų arc-

si būti vien medžiotoju. Jis jau
sėjo kviečius, miežius, sorą. Jis
jau buvo atradęs linus, kurių gi-
jos sudarė medžiagą pirmam au-
diniui. Tai buvo 3.000 metų prieš
Sumerų kultūrą. Reikia many-
ti, jog pirmieji žmonės toje vie-
tovėje buvo susibūrę visą tūk-
stantį metų anksčiau negu ten
atsirado klestintis miestas. Tai iš-
viso jau sudaro net 10.000 metų.

Catal Huyuk griuvėsiai apima
14 hektarų (35 akierių) plotą,
beveik taisyklingą keturkampį
350x400 metrų dydžio. Išorinės
namų sienos atskirtos siauromis
gatvelėmis. "Mūrams" molėta že-
mė buvo vietoje. Gyvenamieji
pastatai neturi jokių šoninių an-
gų. Neabejotina, jog saugumo su-
apmetimais į juos buvo patenkama
per stogą kopėčių pagalba. Kal-
vos šlaite rastieji pastatai sutelk-
ti aplink "kulto patalpą", kurios
sienos išpuoštos originaliais spal-
votais freskais, darytais teptuku.

Buvo atkastas ištisas architek-
tūrinis kompleksas, apimantis 36
pastatus, kurių tarpe buvo ir pa-
talpos gyventi žmonėms, sandė-
liai javams bei pašarui, tvartai
ir kelios "kulto koplyčios".

Žmonės, kurie ten gyveno, bu-
vo stambaus ūgio, stiprūs. Rastie-

ji griaučiai liudija, kad jų ūgis
siekė 1.80 metr. (apie 6 pėdas).
Mirusieji buvo laidojami, sugul-
dant juos ant kairiojo šono. Vie-
ni jų apibarstyti raudona ochra,
kiti "malachito" žalumai. Įka-
ti, jog pirmieji žmonės toje vie-
tovėje buvo dedami ginklai, ja-
vų, statulėlės, papuošalai. Visa
tai liudija gilią religinę minties
išsivertuliojimą. Tai visai nesiste-
bėtina. Žmogaus protas labai
anksti buvo apimtas dvasinių idė-
jų. Juk Neandertalio žmogus
(100.000 metų) jau turėjo miru-
siųjų kultą, kuris rėšosi su tikėji-
mu į pomirtinį gyvenimą. Cro-
Magnon'no rasė (40.000 metų)
savo mirusius laidojo taip, lyg jie
būtų tik trumpam poilsui užmi-
ge. Jau tada velionis buvo api-
barstomas raudonu geležies aksi-
du, kad mirusysis į kitą pasaulį
atkeliautų "skaisčiu veidu". Rau-
donoji spalva saugojo mirusiųjų
amžinąjį poilsį nuo visų piktų
dvasių. Catal Huyuk radiniai
liudija, kad susiduriama su laido-
jimo tradicijomis, neabejotinai
religinės prasmės mirusiųjų pa-
talpos gyventi žmonėms, sandė-
žmonės tikėjo pomirtiniu gyveni-
mu.

Apgraibomis galima įsivaiz-
(Nukelta į 5 psl.).

1969 PLYMOUTH 2 DURŲ, TIK \$1,895.00

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL
4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

800 varėtų ir gerame stovyje automobilių —
pirksite labai pigiai — urmo kaina

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo
9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5

Kurkite geresnę ateitį

Įsijunkite į CHICAGO TAUPYMO BENKOVES Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums
dinkamiausį Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pa-
gal dabar taupymo knygelę mokamus 43%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai

Štai mėnesinė taupymo lentelė

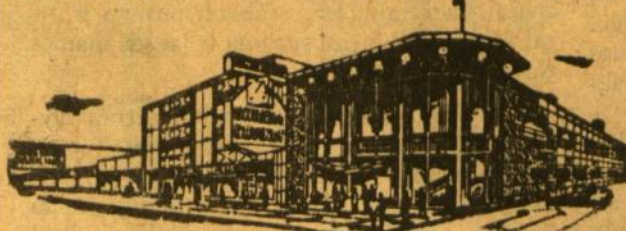
MĖNESINĖS SANTAUPOS

	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09

MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELĖ

SAFETY DEPOSIT BOXES

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

JOHN Pakel, President

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

2 FREE PARKING LOTS

Svėkšnos gimnazijai 50 metų

ALICIJA RUGYTĖ

Lietuva, numetusi paskutinius vergijos pančius, jau pirmose savo nepriklausomybės dienose pradėjo rūpintis švietimu.

Visur pradėjo steigtis mokyklos, kaimuose pradžios, miesteliuose ir miestuose progimnazijos ir gimnazijos. Neatsilikio šiame darbe ir Svėkšna. Svėkšnos gimnazijai š.m. liepos 27 dieną suka ka 50 metų.

Toks gana ilgas kultūrinio darbo kelias, gražūs darbo vaisiai ir šviesių asmenybių jėgos, paaugotos tolimos privincijos švietimui, skatina nors trumpai peržvelgti suakutvininkės istoriją ir veiklą.

Dar 1912 m. iš Amerikos grįžo į Svėkšną beraštis siuvėjas Domininkas Endzelis, sergas džiova. Patiriamas gydžiusio jį dr. Juozapo Rūgio, Endzelis mirdamas paliko vidurinei mokyklai Svėkšnoje steigti pinigų ir vertingą nejudomą turtą.

Palikimą globoti ir testamentą vykdyti donatoriams valia pavesta testamentu tvarkytojams: Dr. J. Rūgiui, J. Rupšui, P. Rimkui, P. Gedimintui, D. Šauliui, P. Jenčauskui ir K. Motušui.

Kilus Pirmam pasauliniam karui, nebebuvo laiko ir sąlygų kilniam velionio ir šių pažangesnių visuomenės narių sumanymui įkūnyti. Tik pražūsus karui ir susikūrus nepriklausomai Lietuvos valstybei, jau 1919 m. pavasarį Svėkšnos klebonas kanauninkas Julius Maciejuskas, nuvykęs į Kauną — į Švietimo ministeriją, gavo progimnazijai steigti žodinį leidimą su sąlyga, kad patys jos steigėjai rūpintų jos patalpas, ją aptarnavimą, kuru bei reikalingu inventoriu ir patys susiras mokytojus, o ministerija mokėsianti mokytojus algas tik už tas klases, kuriose bus ne mažiau kaip 25 mokiniai.

Tų pačių metų liepos 27 dieną a.a. D. Endzelio testamentą vykdytojai ir kanauninko J. Maciejausko sukvieštoji pažangioji Svėkšnos visuomenė nutarė steigti Svėkšnoje progimnaziją ir išrinko tam nutarimui vykdyti komitetą: pirm. — grafą Jurgį Platerį, vicepirm. — kanauninką J. Maciejauską ir narius — P. Rimkų, J. Rupšį, T. Balsį, St. Serpiną, A. Kaulakį.

Netrukus valsčiaus sueiga atidarė progimnazijai caro laikais buvusios dviklasės mokyklos namus. Tada a.a. D. Endzelio testamentą vykdytojas dr. J. Rūgys (tada jau sirgęs) sukvietė visus testamentą liudininkus ir progimnazijos Globos komitetą ir per-

davė jiems turtą su sąlyga — jei progimnazija būtų kada nors uždaryta, tai palikimas turi būti gražintas testamentu vykdytojams sunaudoti jį kitai mokyklai.

Progimnazijos Globos komitetas ėmė rūpintis inventoriu, mokytojų kvietimu ir t.t. Čia ypač daug dirbo vikaras kun. Antanas Šarka.

1919 m. rugsėjo 1 d. Švietimo ministerija jau raštu leido pradėti darbą seniai laukiamai progimnazijai, patvirtindama pakviestą mokomąjį personalą — pirmąją Mokytojų tarybą: direktorių — kun. A. Šarką, mokytojus J. Rupšį, K. Žuką, P. Stelmoką, R. Bormą ir Juzefą Jokubauskį, kuri dabar vienintelė liko iš visos šios Mokytojų tarybos ir gyvena Chicagoje pas savo dukterį Eglę Vilutienę.

Dir. A. Šarka su entuziazmu ir pasižavėjimu tvarkė progimnaziją, ir pirmąsias 1919-20 mokslo metais buvo jau 91 mokinys, veikė trys klasės.

Sekančiais mokslo metais buvo išleista pirmoji progimnazijos laida, iš kurios dabar Chicagoje gyvena J. Rūgys — Račkauskienė ir Jonas Račkauskas, buvę vėliau tos gimnazijos mokytojai. 1924-25 m.m. buvo atidaryta ir 5 klasė. 1923 m. gruodžio 23 d. "Saulės" draugija, progimnazijos Komiteto prašoma, perėmė progimnaziją savo globon.

1925 m. gegužės mėn. sudėgė Svėkšnos miestelis ir progimnazijos namai su visu inventoriu. Ši nelaimė pagreitino gimnazijos nuosavų rūmų statybos projekto realizavimą, tam tikslui panaudojant a.a. D. Endzelio palikimą. Valsčiaus savivaldybė pasikyrė gimnazijai sklypą prie parko. Kadangi tas sklypas buvo mažokas, tai grafas Jurgis Plateris paaugėjo gimnazijai šalia sklypo esančią gražiausią savo parko dalį. Už a.a. D. Endzelio palikimą buvo nupirka statybinė medžiaga ir pradėti statyti gimnazijai rūmai. Pritrūkus lėšų kan. J. Maciejuskas nuvyko į Ameriką aukų rinkti. Ir vėl Amerikos lietuviai — senieji emigrantai gausiai aukomis parėmė gimnazijos statybą, kaip jau buvo padėję pastatyti Svėkšnoje ir vieną gražiausių Lietuvoje gotinio stiliaus bažnyčių.

Brolių Amerikos lietuvių aukomis ir nuosirdžiomis vietinės visuomenės pastangomis gimnazijos rūmai buvo baigti statyti ir 1928 m. liepos 25 d., dalyvaudant prezident. A. Smetonai, švietimo ministeriui K. Šakeniui ir

Svėkšnos gimnazijos didžiausia laida — 31 abiturientas 1942-43 mokslo metais. Sėdi iš kairės į dešinę mokytojai: K. Strazdienė, dr. A. Plateris, E. Zukienė, kapelionas kun. P. Lapelis, direktorė A. Rūgytė, inspektorius J. Serapinas, O. Norvilienė, P. Lukaševičius ir J. Urmulevičius.

daugeliui aukštų pareigūnų, iškilmingai pašventinti. Ta proga Švietimo ministerija davė leidimą šiai švietimo institucijai augti iki pilnos gimnazijos. Jau 1931 m. buvo išleista pirmoji abiturientų laida, iš kurios šiuo metu Chicagoje gyvena vėliau buvęs tos gimnazijos inspektorius rašytojas Adomas Jasas.

Kasmet gimnazijoje mokinių skaičius augo, ir 1944 m. rudenį gimnazijoje pradėjo mokytis 403 mokiniai, kuriuos mokė 20 mokytojų. Didžiausia abiturientų laida buvo 1943 m. pavasarį — net 31 abiturientas.

Svėkšnos gimnazijos direktoriais yra buvę nuo 1919 m. iki 1944 m. spalio 10 dienos kun. A. Šarka (miręs), St. Rakauskis (miręs), P. Sūdžius (rusų nužudytas), P. Samulionis (Lietuvoje), St. Rudys (Amerikoje), J. Dargis (Lietuvoje) ir Alicija Rūgytė. 1944 m. gimnazija turėjo 20 mokytojų, iš kurių 12 buvo patys mokesi šioje gimnazijoje ar ją baigę.

Svėkšnos gimnazija į savo kraštą žmonių šviesesnę buitį, į šį to-

limą Žemaičių kampelių ir į visos tautos kultūrinį gyvenimą yra įnešusi nemažą indėlį.

Vieni iš jos auklėtinių, kaip minėjau, vėliau dirbo kaip mokytojai šioje gimnazijoje (ir dabar dirba), kiti pateko į mokomąjį universiteto personalą, dar kiti dirbo ir tebedirba visuomeninį darbą. Tai kunigai, gydytojai, agronomai, miškininkai, inžinieriai ir kitokie dvasinės ir medžiaginės krašto gerovės ugdytojai.

Visa šios gimnazijos istorija rodo didelį žemaičių veržlumą į mokslą, į šviesesnį gyvenimą. Taip pat ji liudija ir pažangesniųjų senosios Svėkšnos visuomenės narių nuolatinį rūpinimąsi priaugiančios kartos švietimu.

Jeigu pavienių asmenų sukurtos vertybės yra branginamos ir saugojamos, tai ką besakyti apie kūrybą grupės asmenų ir jų pašventimą. Įkūrimas Svėkšnoje gimnazijos, kuri šiam tolimam Žemaičių kampeliui atnešė tiek šviesios, lietuviškos, tautinės kultūros ir davė mums tiek daug asmenybių, bent jubiliejaus proga prisimintinas kaip skaidrus ir

sektinas pavyzdys. Tad gimnazijos 50 metų jubiliejų minint, nūtarė švėkšniškių, nors ir šviesios žemės, vėl susitikti, vėl pasimatyti ir pagerbti asmenis, įkūrusius šį negestantį tėviškės švietimo židinį.

1969 m. liepos 27 d. Svėkšnos gimnazijai suka 50 metų.

Chicagoje gyvenantieji buvę Svėkšnos gimnazijos mokiniai, mokytojai ir švėkšniškiai sudarė Svėkšnos gimnazijos jubiliejui žengti komitetą, kuris nutarė jubiliejaus iškilmes surengti š.m. rugpjūčio 31 d., kviesdamas visus atsiliepti ir užsiregistruoti pas S.G.J.R. Komiteto pirmininkę Aliciją Rūgytę: 6547 So. Washtenaw Ave. Chicago Ill. 60629 tel. PR-6-3209. Tikimasi, kad visi buvę Svėkšnos gimnazijos auklėtiniai, mokytojai ir kiti švėkšniškiai, kuriems malonūs mokslo dienų ir aplamai švėkšnos, kaip tėviškės, prisiminimai, atsilankys į brangios Sukutuvinkės jubiliejinę šventę. Lauksime.

1909-1969
Our 60th Anniversary

FREE

This handsome Parker "His" and "Hers" Jotter Set in a gift box can be your free gift during our 60th Anniversary Celebration. World known for fine quality, this genuine Parker set will give many years of good service. It's the finest writing instrument of its kind. Standard Federal is proud to make it available to you. Merely open a savings account for \$200 or more, or add this amount to your present Standard Federal savings account and this is your free gift. Offer begins March 31—ends April 29. ONE GIFT PER ACCOUNT. Should you wish to transact your business by mail we'll mail your gift.

5 1/4%

per annum
6-MONTH CERTIFICATES
(Minimum Period)
Minimum amount \$10,000.00 or larger in multiples of \$1,000.00
Savings in by the 10th earn from the first.

PAID QUARTERLY

5%

per annum
90 DAY GOLD EAGLE
PASSBOOK ACCOUNT
Minimum amount \$50.00.
Add any time, any amount.
Savings in by the 10th earn from the first.

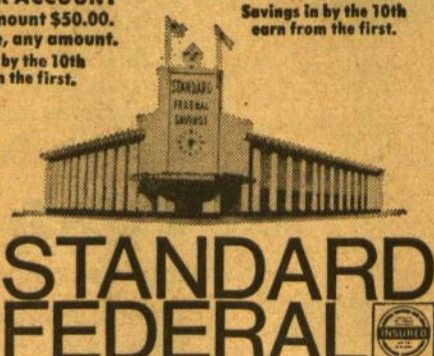
4 3/4%

per annum
REGULAR PASSBOOK
ACCOUNTS
Savings in by the 10th earn from the first.

FEDERAL CHARTER
FEDERAL SUPERVISION
Assets over \$138,000,000.00
Surplus and Reserves over \$11,500,000.00
(More than twice the legal requirement)

OFFICE HOURS:

Monday & Thursday.....9 A.M. to 8 P.M.
Tuesday & Friday.....9 A.M. to 4 P.M.
Saturday.....9 A.M. to 12 Noon
Wednesday.....No Business Transacted

STANDARD
FEDERAL
Savings and Loan Association of Chicago
4192 Archer Avenue at Sacramento / Chicago, Illinois 60632 / Phone: VI 7-1140

Svėkšna

Svėkšnos gimnazijos rūmai 1962 metais.

Seniausias miestas pasauly

(Atkelta iš 4 psl.)

5.000 metų prieš Kristų - Jarmo (Assirija)
4.500 metų prieš Kristų Tel Halaf (Šiaurės Irakas)
4.500 metų prieš Kristų - El Obeid (Chaldėja)
3.500 metų prieš Kristų - Ur (Chaldėja).
Jeigu Jarmo tebuvo vien didelis kaimas, tai Tel Halaf buvo jau didesnės reikšmės centras, kuriame buvo gaminama keramika ir statomi mūro namai iš molio plytų, džiovintų saulėje. Chaldėjos Ur užėmė 450 hektarų (apie 1.112 akerių) plotą ir jame gyveno apie 50.000 gyventojų, kurie jau vertėsi ir prekyba.

Matėme, jog gimęs žemdirbystei, atsirado ir pirmieji miestai. Kas vyko toliau? Kokiais keliais žemdirbystė plito žemėje? Po Catal Huyuk kasinėjimų aišku, kad Anatolija- Palestina -Irakas trikampis per vėlesnius 3.000 metų buvo gyvenamas žemdirbių, kurie ir įtaigojo visą likusią senąją pasaulį. Kada gi toji neolitinė žemdirbystės kultūra pasiekė Europą? 1961 m. Makedonijoje, 60 km. į rytus nuo Salonikų, archeologinėje Nea Nikomedia vietovėje, buvo rastos stovylėlės, vaizduojančios Derlingumo deivę, keistu supuolimu, labai panašios į rastas Catal Huyuk'e. Ties tolimieji graikai sėjo miežius, kviečius, lėšis, augino avis, ožkas. Archeologai Clare ir Rodden "Anglis 14" preparato pagalba nustatė, jog ten rastųjų liukčių amžius siekė 6.200 metus prieš Kristų. Tas pats "Anglis 14" padėjo nužymėti žemdirbystės maršrutą per Europą. Dunojų žemdirbystė pasiekė kur kas anksčiau negu ligi šiol buvo manoma. apie 5.500 metus. Olandija ji pasiekė apie 4.300, o Skotija apie 2.800 metus. Lietuvos teritorijoje greičiausiai žemdirbystė paplito, baigiantis neolitui (3.000-2.200). Viso, žemdirbystė papliti Europoje, reikėjo apie 3.000 metų. Paskui žemdirbystė tuojau pat sekė ir nuolatinės gyvenvietės: kaimai ir iš jų išsivystę miestai.

7.000 metų prieš Kristų - Catal Huyuk (Anatolija)
6.800 metų prieš Kristų - Jericila (Anatolija)
6.600 metų prieš Kristų - Jericho (Palestina)
5.000 metų prieš Kristų - Tell As-soum (Mezopotamija)

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

LUIZ AUTO REPAIR
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
KENNEBUNKPORTE, MAINE,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžvalga. Mokiniais šviesi kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena būrų būty. Atlyginimas visiems priėmamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TEVAI, BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ, KOL JI YRA. JOS ATBETIS JUSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Kultūrinė kronika

• Šeštąją tautinę religinio meno parodą, vykstančią Cranbrook Meno akademijos galerijoje, plačiai paminėjo „Detroito spauda. Meno kritikė Joy Hakanson savo straipsnį pailiustravo trimis spalvotomis nuotraukomis. Šalia dviejų amerikiečių dailininkų darbų ji parinko Bronės Jameikienės skaldyto stiklo vitražą „Veronikos skara“.

Detroit News Sunday Magazine (balandžio 13) to žurnalo meno kritikė Joy Hakanson savo straipsnyje „Our Ecumenical Religious Art“ rašo:

„Kun. William B. Davidson, Tautinės religinio meno parodos Amerikoje steigėjas, atkreipė dėmesį į „Veronikos skara“, skaldyto stiklo vitražą išstatytą šeštojoje parodoje, sukurtą Bronės Jameikienės, čekietės menininkės, kurios darbai jau ankstyvesnėse parodose žiūrovams yra padarę įspūdį.

Veronika buvo romėnė, kuri nušluostė Kristaus veidą pakeliui į Kalvariją, ir jo atvaizdas pasiliko toje skaroje. Čia yra simbolis, jog žmogaus gyvenime atspindi Kristus, nežūrint ar tas žmogus jo nori, ar ne.

Jei „Veronikos skaros“ samprata tebeturi įtakos dar šiame velyvame dešimtmetyje, tas gali būti išsilikimo ženklas žmogaus, randančio save ir sugebančio tuo gyventi. Mat, menas visada yra daugiau atspindis negu išradimas. Aš mačiau mažiausiai dvi Veronikas šioje parodoje ir tai teikia man vilties.“

Paminėtina, kad tokio pobūdžio paroda yra vienintelė Amerikoje. Į ją pakviesti dailininkai atstovauja 30 valstijų. Apskaičiuojama, kad šią parodą aplankys apie 50.000 žmonių.

• Komp. Darius Lapinskas jau 3 kartus lankėsi Toronte, kur šiuo metu vyksta intensyvus pasirošimas baletu „Juratė ir Kastytis“ pastatymui. Birutei Vaitkūnaitei-Nagienai vadovaujant, baletą repetuoja Toronto universiteto modernaus šokio ansamblis. Šią savaitę atskirus baletu momentus filmavo ir fotografavo čekietis Algimantas Kezys, S.J. Filmas ir spalvotos skaidrės bus panaudotos baletu pastatymui, gegužės 17-18 d. Chicago Marijos aukštesniosios mokyklos auditorijoje. Baletu pastatyme, be Toronto universiteto šokėjų, dalyvaus sol. Aldona Stempuženė, akt. Leonas Barauskas, Chicago lietuvių jaunimo teatro nariai ir Darius Lapinsko diriguojamas simfoninis orkestras. Bendras pastatymo dalyvių skaičius prašoka 70 asmenų. Rengia „Margutis“.

• Kun. Stasys Yla šiomis dienomis baigia galutinai paruošti rankraštį IV-tajam „Krikščionis gyvenime“ veikalų serijos tomai „Šiluva žemaičių istorijoje“. Jame pateikiama daug įdomių naujų dalykų, remiantis kruopščiai per eilę metų surinkta Europos archyvuose medžiaga.

• Apie lietuvių kalbos tarbes nedidelė studijėlė (92 psl.) parašė lituanistas dr. Z. Zinkevičius, kuri buvo „Šviesos“ leidyklos Kaune išleista. Apybraiža parašyta populiariai ir skirta mokyklų praktiškoms reikalmis.

• Pabaltijo dailininkų tapybos paroda (bienalė) atidaryta Parodų rūmuose Vilniuje. Okup. Lietuvos, Latvijos ir Estijos dailininkai pateikė 200 darbų.

• Mykolo Bukšos žinomojo Lietuvos operos dirigento, 100 m. gimimo sukaktis minima šiemet. Jis gimė Vilniuje. Išgijęs aukštą muzikinį išsilavinimą ano meto Rusijos konservatorijoje, išgarsėjo kaip dirigentas ir aukšto lygio muzikas, koncertmeisteris. Nusi-vyęs komunistine Rusija, 1927 m. vižio į gimtąją Lietuvą ir dir-ba lietuvių operų ir baletu dirigen-tas Valstybės teatre Kaune. 1948 m. buvo perkeltas į Vilniaus te-atrą, kuriame ir dirbo iki savo mirties (1953 m.).

• Juozas Domarkas, žinomas Vilniaus muzikas, buvo nuykęs į Lenkiją ir dirigavo garsiam Vroclavo filharmonijos simfoniniam orkestrui. Koncertai, kaip pabrėžė Vroclavo filharmonijos direktorius Tadeušas Strupala, praėjė labai sėkmingai.

• Rima Salytė, 20 m., praeitų metų gruodžio mėn. su BA lalpsniu baigusi Pensilvanijos univ. kolegiją, ten pat tęsia studijas Graduate School. Nuo rudens, gavusi ketveriems me-tams valstybinę stipendiją ruoš-tis doktoratui slavistikoje, per-sikelia į Harvardo universitetą. Harvardo un-tas turėjo tik dvi stipendijas, kurių viena teko Rimai Salytei. Taip pat ji buvo gavusi valstybines stipendijas iš Yale, Indianos, Chicago ir Wis-consino universitetų. Pasirinko Harvarda, kur dėstoma šiek tiek ir baltistikos.

Pensilvanijoje buvo išrinkta Phi Beta Kappa ir vokiečių kal-bos Delta Phi Alpha nare, o šiais mokslo metais yra Lamb-da Chapter National Slavic Ho-nor Society sekretorė.

Praeitą vasarą su NDEA ir Kansas univ. stipendija Rima Salytė lankė Leningrade rusų kalbos kursų, kuriuose dalyva-vo per pusantrą šimto studentų iš penkių JAV universitetų. Kursam pasibaigus, dar turėjo progos apalankyti Vilnių.

Šią vasarą Fordhamo univer-siteto kursuose ji dėstys prade-dantiems lietuvių kalbą.

Studijuodama kolegijoje, da-lyvavo ateitininkų veikloje, bu-vo Stud. at-klų s-gos centro val-

dyboje, redagavo „Gaudemus“, buvo „Ateities“ redakcijos na-rė.

Ji yra kalbininko prof. dr. Antano Salio ir Sofijos (Vaš-kelytės) duklė.

• A. Dilbinkio, senosios Lie-tuvos astronomo — mokslininko knygos rankraščio originalas buvo neseniai rastas Leningrade, sename rankraštyje prie Nevos. Dilbinkis buvo išmirus ano me-to dangaus kūnų tyrinėtojas, pa-rašęs įdomų veikalą lotynų kal-ba, kuris buvo išleistas Lenkijo-je. Kiek vėliau, Petro I laikais, lietuvių astronomo knyga buvo išversta į rusų kalbą, tačiau iš-leista nebuvo. Rusų archyvaras L. Čenakalas dabar paruošė šios knygos rusišką vertimą, kuris ne-trukus būsiąs paskelbtas leidinyje „Is Pabaltijo gamtos mokslų ir technikos istorijos“.

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Remkite „Draugą“.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

Tel. Virginia 7-7258-59

Nauji leidiniai

● **AIDAI, 1969 m. kovo mėn.** Nr. 3. Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia lietuviai pranciškoniai. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette Str., Boston, Mass. 02122; administruoja T. Benvenutas Ramanauskas. OFM, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata 7.00 dol.

Apie žmogaus teises Jungtinėse tautose rašo Vytautas Vaitiekūnas. Du puslapius naujų eilraščių duoda M. Jurgita Saulaitė ir apybraižos puslapi Vacy Kavaliūnas. Dr. P. Jonikas mini prof. Prano Skardžiaus 70 metų amžiaus jubiliejų. Anatolijus Matulis įdomiai užgriebia lietuvių mitologijos pėdsakus vokiečių rašytojų Wiecherto, Sudermano ir Agnes Miegel kūryboje. Ilgiausias šio numerio straipsnis yra kun. V. Bagdanavičiaus apie Mircea Eliade, pasaulinio garso žmonijos religinių simbolių tyrinėtoją ir jo tezes. Straipsnis patraukliai šviežias ta prasme, kad jame liečiama ir iškeliama tokios mokslo sritys, kurios mūsų suose ligi šiol buvo beveik nepajudintos. Architektas Edm. Arbas nagrinėja sakralinės architektūros problema, ją iliustruojant modernios architektūros bažnyčių nuotraukomis.

Žurnalo apžvalginėje dalyje, žiūrint į šių dienų maištaujančią jaunimą, keliama klausimas: ar jie kuria tobulesnę ateitį? Rašoma apie O.V. Milašių Prancūzijoje, minimas Pr. Vainausko 70 metų jubiliejus, pasisakoma sovietinio "laisvumo" klausimu. Recenzuojama M. Jurgitos Saulaitės eilraščių rinkinys "Kaimas nutylam" ir Kuršaičio lietuviškai-vokiškas žodynas.

● **LAISKAI LIETUVIAMS** 1969 m. kovo mėn. Nr. 3. Tėvų jėzuitų leidžiamas religinis ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja K. Trimakas, S.J. Administruoja Petras Kleinotas, S.J. Adresas: 2345 W. 56th Str., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumerata 5.00 dol.

Vėlykinis numeris pradeda A.L. savotiška pirmojo puslapio poezijos ir teologijos mišraine, kurioje tačiau nei poezijos, nei teologijos taip ir nėra, o tik kažkoks naivus slidinėjimas tarp vienos ir antros. Kas kita jau yra aiškios ir įkvėpimo pilnos Giovannini Papinio vėlykinės mintys antrajame puslapyje, kur kas labiau vertos pirmojo puslapio. Apie pasauliečius, kunigus ir šventąją liaudį rašo Alf. Grauslys. E-kumeninė mintis diegiama kun. Dilio ir kun. V. Bagdanavičiaus žodžiuose. Pradedama spausdinti A. Kairio vieno veiksmo, trijų paveikslų drama "Palikimas" — ši kartą duodant pirmąjį dramos paveikslą. Juozas Vaišnys, S.J., rašydamas prof. P. Skardžiaus 70 metų sukakties progą, bt kita ko, sako: "Neseniai jau būrys jaunimo baigė net Peda-

goginį lituanistikos institutą. Tačiau kai kurie baigusieji, jeigu Lietuvoje įstotų į aukštesniasias gimnazijos klases, tai iš lietuvių kalbos gal tik trejetuką tesugraibytų. Užtat jiems būtinai reikia ir toliau lavintis bei tobulintis. Šiam tikslui būtų labai naudinga steigti kokius nors kalbos kursus ar seminarus. Tikrai apie tai vertėtų rimtai pagalvoti ir ka nors daryti". Šitokioje situacijoje, manytume, dabar ypač reikėtų rodyti daugiau dėmesio šiuo tarpu bandančiai Chicago universitete "įsipilietinti" lituanistikai.

Apžvalgų puslapius krinta akinantraštė: "Virgilijaus Noreikos koncertams praėjus" ir čia pat keliamas klausimas — ar meilė Lietuvai ir lietuviškai dainai sunaikins lietuviybę šiame krašte? Gyvos ir studentų diskusijos: kodėl būtų lietuvių? Numeris iliustruotas puikiais Algirdo Grigaičio nuotraukomis.

● **TECHNIKOS ŽODIS, 1969 m. sausio — vasario mėn.** Nr. 1. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius G.J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Administratorius M. Krasauskas, 2633 W. Montgomtry Ave., Chicago, Ill. 60632. Metinė prenumerata 5.00 dol.; studentams — 2.00 dol.

Redagavimo kruopštumu ir akį patraukiančia estetinė kultūra pasižymintis žurnalas. Vien tik pažvelgus į šiame numeryje spausdinamą inž. K. Kauno straipsnį "Momentų paskirstymas", jau galima įsitikinti, kiek kantrybės ir darbo reikia pašvesti, tokį raštą paruošiant. A.J. Kerelis gražiai sutvarkytus, brėžiniais ir nuotraukomis iliustruotus puslapius rašo apie archit. Vytauto Peldos darbus. Apie mūrų prof. inž. Joną Rugį rašo redaktorius G.J. Lazauskas. Plati mūsų inžinierių veiklos kronika.

● **LITHUANIA 700 YEARS.** Edited by dr. Albertas Gerutis. Translated by Algirdas Budreckis. Introduction by Raphael Sealey. Maryland Books, New York. Copyright, 1969, by Lithuanian Independence Fund, Inc. Tai paruošoje kiek ilgiau užtrukęs, nemažos apimties (476 psl.) kolektyvinis anglų kalba leidinys, kuriame atitinkamas studijas spausdina šie autoriai: Jonas Puzinas "The Origins of the Lithuanian Nation", Juozas Jakštas "Lithuania to World War I", Albertas Gerutis "Independent Lithuania", Algirdas Budreckis "Liberation Attempts from Abroad", Stasys Lozoraitis "The Prospects for Lithuanian Liberation".

Knygos kaina 12.00 dol. Platinę jos recenziją duosime vėliau. Su knyga tik susipažinus, pastebima nemaža netikslumų, net grubiai klaidinančių teigi-

Pavasario lietaus suoras...

Nuotr. V. Maželis

mų, ypač Alg. Budreckio straipsnyje. Dėl šito didžia dalimi kaltas pats redaktorius.

● **Kun. prof. dr. Povilas Ragažinskas, IGNAS DOMEIKA KAIP LIETUVIS IR MOKSLININKAS.** Atsp. iš istorijos ir gretimųjų sričių žurnalo TAUTOS PRAEITIS II t. 3-4 kn. Roma 1967. 123-153 pusl.

Vaidzus aprašymas aukšto mokslo garso pasiekusio prof. Igno Domeikos, 1831 m. sukilimo išbliko iš savo tėvynės. Autorius daugiausia remiasi paties prof. Domeikos prisiminimais. Pirmiausia išryškina jo lituviškumą, primindamas jo ryšius su Adomu Mickevičiumi, jo mokymąsi Vilniaus akademijoje, o daugiausia apsisitodamas ties jo veikla 1831 m. sukilimo kariūnuose daliniuose, kur mūsų Domeikai teko būti divizijos adjutantu ir veikti divizijos vado Mačevičiaus vadovybėje.

Domeikai teko bendrauti su sukilimo vadu Gedgaudu, su entuziaste patriote grafaite Emilija Pliateraitė, peryventi skaudžius sukilėlių pralaimėjimus ir vėliau atsiderinti Vokietijoje ir Prancūzijoje. Domeika Paryžiuje palaikė šiltus santykius su Lietuvos-Lenkijos seimu, kuriame buvo emigravę 8 senatoriai ir 40 atstovų. Paryžiuje Domeikai teko dalyvauti susirinkimuose Ad. Mic-

kevičiaus bute, kur buvo pravedami pasikalbėjimai "persunkti katalikiška dvasia". Turiningas Domeikos kultūrinis gyvenimas P. Amerikoj čia neličiamas.

Autoriaus panaudota gausiai šaltinių, pasakojimas labai vaizdus. Čia tik dalis autoriaus rengiamos apie Domeiką studijos, kuri apima 700 rankraščio puslapių

● **THE MARIAN, April, 1969 m.** Religinės kultūros mėnesinis žurnalas, leidžiamas tėvų marijonų. Metams 4.00 dol., adr. 4545 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame išryškinus atsinaujinimo reikala, toliau duodamas konvertitės rašytojos V. Mooth straipsnis apie dvasinio pilnumo ieškojimą. Kanados laikraštiniškė Fl. Julien rašo apie to

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS EXPRESS
MARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
2608 69th St. Tel. WA 5-2787
2501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 254-3320
Lietuvių bendrovė turinti teise siuntinius siųsti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą.
Didelis pasirinkimas įvairių medžiagų, ital. lietaučių ir kitų prekių.
Prilimami doleriniai dovanų užsakymai.
E. ir V. Žukauskai

A. ABALL ROOFING CO.

Išleista prieš 49 metus
Dengiamie visų rūšių stogus. Taisome arba dedame naujus kaminius, pias, nutekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą "tuck pointing". Pilnai apsidraude. Visas darbas garantuotas.
LA 1-6047 arba PO 2-8778

Platinkite "Draugą".

Apskaiciavimai nemokamai
Skambinkite bet kuriuo laiku

10% — 20% — 30% pigiau mokėsi už apdraudą nuo ugnies ir autonių bilio pas

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

krašto jaunimo teikiama pagalba Afrikoje, ten vykdant įvairius kultūrinius projektus. Ganoon kolegijos prof. G. Agadjanian, autorius kelių prancūziškų veikalų, svarsto dabarties chaosą jaunuomenėje ir harmonijos ieškojimą religiniame gyvenime. Wilkes-Barre kolegijos prof. St. Vujica kalba apie tironijos tamsumus ir ateities viltis. Amerikietė laikraštiniškė Fl. Gross pasakoja apie prancūzų mergaičių išpūdžius JAV-se. Kun. St. Raila atskleidžia komunistų pinkles, besiekiant laimėti jaunimą. Duodama naujų filmų apžvalga. D. Franke šiltai aptaria juodųjų — baltųjų santykių problemą. Las Vegas mieste esanti L. Deni rašo apie ten įsikūrusių šeimų išpūdžius. Japonijoje gyvenanti lietuvaitė Aldona Michels dėsto apie to krašto religijas. Socialinės įstaigos tarnautoja Ch. Jakubowski informuoja apie naujus potvarkius — pašalpa sveikatos netekusioms našlėms. Stilingą aprašymą kaimyninių santykių per teikia P. Zonker. Laikraštiniškė A. Haines pasakoja apie kinų komunistų kankintą kun. Havas, Dr. M. O'Connell duoda sveikatos patarimus (dantų išsaugojimas). Pats žurnalo red. kun. J. Prunskis paruošęs eilės naujausių knygų apžvalgą. Žurnalas iliustruotas, tik ateity reikėtų tvirtai budėti, kad nebūtų sukeisti parašai po klišėmis ar nepasitaikytų apverstų modernaus meno klišių.

G E L Ė S
Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kt.
G U Z A U S K Ų
BEVERLY HILLS GELINČIA
2443 W. 63rd St., Chicago, Illinois
PR 8-0833 — PR 8-0834

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

DAŽYMAS
PIGIAI DAŽAU KAMBARIUS
VALAU KILIMUS IR BALDUS
J. RUDIS — Tel. CL 4-1050

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO:

Tvoros, Stogeliai, Durys
Langai, Rynai, Turekliai

BANGA

TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakars skambinti WA 5-8607
P. Rudėnas K. Šimulis

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsintuvai. Pardavimas ir taisymas.

J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

Apsumoka skelbtis DRAUGE

nes jis plačiausiai skaitomas lietuvių dienraštis G skelbimų kainos priimančios

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. balandžio 26 d. 7

Amžinasis gyvenimas, kun. J. Danielius	2.00
Gyvenimo šaltiniai, St. Žilys	3.00
Gyvoji dvasia, kun. J. Vaitkevičius, 4 dal. kiekviena po	5.00
Meilės ugnis, kun. K. Matulaitis, MIC	4.00
Žodis ir gyvenimas, tėv. T.V. Žiūraitis, OP	2.75
Visos šios knygos gaunamos DRAUGE, Illinois gyventojai prie knygos kainos turi pridėti 5 proc. mokesčius	

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

E U D E I K I S
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Dovydas P. Gaidas — Geraldas F. Daimid
TRYNS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS:
4330-34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
LACKAWICZ IR SŪNUS
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636-2320

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Adomas Galdikas

Kompozicija Nr. 2

Foto V. MAŽELIS
• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Moterų

Gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925-5988

Valentinos Kojelienės koncerto išvakarėse

J. ZILEVICIUS

Šių metų lietuvių tarpe muzikinis judėjimas Chicagoje buvo labai margas ir įvairus. Be abejonės J. Gaidelio oper. "Danos" premjera muzikinių įvykių grandinėje turi tikrai išskirtinę vietą. Gi gegužės m. 4 d., Orkistro salėje, miesto centre bus žinomos solistės, koloratūrinio-lyrinio soprano Valentinos Kojelienės neeilinis rečitalis ruošiamas Balfo.

Rečitalio vaidmuo

Rečitaliui, kokios rūšies muzikininko rengiami, visuomet yra parenkami aukščiausios rūšies muzikos kūriniai, kurių atlikėjai turi būti plataus muzikinio išsilavinimo, pasiekę aukščiausios meninės tobulybės savo specialybėje, kad sugebėtų programon atrinkti įvairių kompozitorių sukurtais "deimantukus" ir juos klausytojui "deimantais" parodyti. To siekiant, rečitalistas turi suprasti kompozitoriaus muzikinę kalbą iš gaidų ženklų, kurie nurodo pagrindinę mintį, o ko tais ženklais buvo neįmanoma užrašyti, rečitalistas turi išskaičiuoti jausmais kompozitoriaus idėjas ir jas gyvai klausytojui pateikti. Tai yra pagrindinis rečitalisto sugebėjimas "raustis kito sieloje". Todėl rečitalistui reikalinga labai daug dirbti, lavinant ir kultūrinant muzikinius pojūčius. Jei rečitalistas nepajėgia pasiekti muzikinės tobulybės, jo muzikinė kalba bus sausa, klausytojui neįdomi, toks rečitaliuose rodytis negali. Todėl rečitaliai yra reti, tuo labai sėkmingi. Rečitalį ruošiant, reikalinga įdėti nepaprastai daug darbo ir turėti apščiail kantrybės ir ištvermės. Trumpu, vos kelių puslapių kūriniu reikia sudaryti pilnai išbaigtą vaizdą, nesusijusį su nieku kitu, kaip tik su dainininku, stovinčiu scenoje ir palydimą tik fortepijono garsų. Sceniniuose dalykuose dainininką supa dar ir įvairūs sceniniai priedai, judesiai ir kt. Tenka suprasti, kokios aukštos savo mene tobulybės turi būti pasiekę rečitalistas, kad įtikintų savo kūriniu atlikimu klausytojus, juos pavertę ir jų jausmus vadžiotų po įvairių nuotaių pergyvenimus. Aplamai aptarę rečitalisto vaidmenį, toliau aptarsime būsimąjį rečitalio solistės V. Kojelienės vaidmenį, nes žinoma, kad čia klausytojas turės rimtai gilintis drauge su soliste į atliekamą kūrinių. Čia klausytojas negirdės dainuškų, nei tralialia, bet aukščiausios muzikos kūrybos veikalus žymiųjų pasaulio kompozitorių, jų tarpe ir lietuvių.

Sol. Valentinos Kojelienės muzikinis kelias

Valentina Kojelienė balsą pradėjo lavinti, dar besimokydama gimnazijoje. Tuo metu ji lankė Kauno konservatorijoje Al. Kačanausko dainavimo vadovaujamą klasę. Vėliau ketverius metus dainavimą studijavo Muencheno "Die Akademie der Kunst" pas prof. Paul Neumann, kur solinį rečitalinį dainavimą ir koncertinį repertuarą rengė simfoniniam orkestrui pritariant. Apsigyvenusi Chicagoje, kurį laiką repertuarą ruošė su žinomu Chicagoje dirigentu maestro Dino Bigalli, protarpipais repertuarą plėtė su žiniuojų pianistu Paul Ulanowsky, visą laiką pašvęsdama vien

tik dainavimo menui ir balso tobulinimui. Nuoširdžiai dirbdama, pasiekė aukštos savo srityje išsvajotos tobulybės, ką pripažino ir žymūs kitataučiai kritikai.

V. Kojelienė, kaip atrodo, pirmąjį Chicagoje viešą pasirodymą turėjo 1953 m. Gailėstingųjų seserų parengime. 1958 m. dainavo mokytojų sąjungos parengime. 1960 m. pradžioje Columbia Artists Management Inc., New Yorke, surengė V. Kojelienės rečitalį vienoje žymiųjų koncertinių salių -Town Hall, New Yorke. Rečitalis praėjo su dideliu pasisekimu. Po metų vėl tos pat agentūros ir toje pačioje vietoje pakviečiama antram rečitaliui. O kas yra ta Town Hall? Ši koncertinė salė pačiame New Yorke miesto vidury yra įvairių solistų "vartai į muzikinį pasaulį". Kas toje salėje yra koncertavęs ir susilaukęs gerų recenzijų, tas jau visame muzikiniame pasaulyje yra pripažįstamas subrendusiu menininku. Atvykę iš kitų kraštų menininkai stengiasi toje salėje koncertuoti ir gauti "patėpimą" ateičiai. Kita tokia salė irgi New Yorke, dideliems koncertams yra Carnegie Hall.

Amerikiečių kritikai apie V. Kojelienę

V. Kojelienė pirmą savo debiutą laimingai atliko ir susilaukė amerikiečių didžioje spaudoje labai gero įvertinimo. Štai keletas tos spaudos ištraukų, kad skaitytojas susipažintų su profesionalų muzikos kritikų nuomone.

"New York Times" muzikos kritikas John Briggs rašo: "V. Kojelienė padarė malonų įspūdį savo nuoširdžia laikysena scenoje ir sąžiningu įsijautimu į programą".

Nuostaba meno muziejuje...

Solistė Valentina Kojelienė

mos muziką. Buvo aišku, kad rečitalis paruoštas rūpestingai ir kad jos muzikos pažinimas yra labai geras. Balsas malonus, patraukliai skambas, pvz. prancūziškų kūrinių grupėje buvo nepaprastai ekspresyvių momentų".

"Musical Leader" — W.F. Loeb rašo: "Jos debiutinis rečitalis Town Hall salėje savo muzikalumu teikė klausytojams didelį pasigėrėjimą. Talentinga daininkė, atlikdama savo programą, sudarė puikią galimybę įvertinti jos muzikalumą ir techniką. Vertinant, reikia pripažinti, kad muzikalumas ir atlikimo technika V. Kojelienės yra aukštai išvystyta. Balsas išlavintas ir skoningas. Ypač mums patiko Debussy ir Chausson kūriniai"...

"New York Herald Tribune" — Walter Flanagan rašo: "Valentina Kojelienė jauna lietuvaitė — sopranas, debiutavusi Town Hall salėje turi gražų balsą. Jos balsas yra labai specialios kokybės, nepaprastai sultingas lyrinei koloratūrai, ir jo skalė yra ypatingai plačios apimties. Kadangi V. Kojelienė visai nėra varžoma aukštesniems sopranams tipiško skalės apribojimo, tai ji gali išdainuoti žemus tonus tokiu pat lengvumu ir rezonansu, kaip ir aukštuosius -briliantinius. Jos programoje buvo atstovaujami skirtingi stiliai. Ji vedė mus nuo Glucko ir Haendelio iki Wolfo

ir Strausso, Debussy ar Chausson, per Verdi, Davico, Banaitį Kačanauską iki Giannini ir Hage man. Ir visą tai išpildyti jai nesudarė problemų. Gal kai kam atsodo, kad jos pagrindinė sritis yra opera, tačiau jautriausiai ir subtiliausiai ji interpretavo Debussy "Il pleure dans mon coeur" ir "En sourdine". Melodinis judrumas, atrodo, jai nesudaro problemos".

"Musical America" leidžiamas New Yorke muzikos žurnalas rašo: "Solistė V. Kojelienė, akompanuojant žymiam pianistui Paul Ulanowsky, padarė pupikų įspūdį. Ji gražiai laikėsi scenoje, nevertodama gestų bei nereikalingų judesių. Jos balse diapazonas buvo pakankamas išpildyti "Ah fors' lui" taip pat gerai, kaip ir mažiau teatraline, R. Strausso "Staendchen". Jos prancūziško tarimo su puikiu artikuliacija buvo malonu klausytis. Nepaprasto tobulumo ji pasiekė, atlikdama Chausson "Le temps de lilas".

Panašios recenzijos buvo rašomos ir apie antrąjį jos rečitalį, įvykusį Town Hall, New Yorke 1961 m.

Sužavėjo auditoriją skambiu, pilnu pajėgumo balsu... Solistė 1964 m. dar koncertuoja Bostone, Jordan Hall, 1965 Los Angeles lietuviams, o lapkričio 29 d. Wilshire Ebell teatre. Apie šį koncertą Los Angeles "Herald-Examiner" pagrindinis muzikos kritikas Patterson Green rašė: Praėjusio sekmadienio vakare Los Angeles debiutu Wilshire Ebell teatre lietuvių sopranas Valentina Kojelienė sužavėjo auditoriją skambiu, pilnu pajėgumo balsu, skoningu muzikalumu ir dideliu asmeniniu grožiu. Ilgame ir įvairiame rečitalyje išskirtinai atžymėtinose Respighi dainos iš ciklo "Delfa Sylvane". Ilgose vokaliniuose linijose Kojelienė pademonstravo puikią kvėpavimo kontrolę ir frazavimo lankstumą ir visą tai taip pat naudojo Brahmsio ir Schuberto dainose, "L'atre notte "Mefistofelio" buvo ekskursija į operą. Ji turėjo tonalinę jėgą ir emocinę dinamiką"...

Dar solistė koncertavo Washington, D.C. ir vinur kitur lietuviams. V. Kojelienė, kaip koncertinės solistės nuotaikos randamos didžiausiuose muzikiniuose leidiniuose. Ją matome ir "Musical America" 1961 m. kelių šimtų puslapių iliustruotame leidinyje tarp pasaulinių solistų, taip pat "Musical Courier" 1961 ir kt.

Gegužės 4 d. Chicagoje įvykstančio V. Kojelienės rečitalio programa bus panašios apimties kaip ir ankstesniuose, puikiai įvertintuose jos pasirodymuose.

Kur mūsų artimo meilė?

Gyvename turtingame krašte, ir ne vienas prisikalbėm tiek dorių, kad jau patys prisipažįstame turtingais. Tačiau kiek reikia Balfo darbuotojams graudinti spaudoje ir per radiją, kad tą vieną kartą metuose daroma rinkliava pasisektų. Vargšų turime Sibire, Lietuvoje, bet nemaža vargšų turime ir čia pat Amerikoje. Vargšų tokių, kurių niekas nematome. O nematome todėl, kad jie yra psichiniai ligoniniai. Jei ne gerosios P. Bičkienės ir S. Adomaitienės, nežinotume, kad visų apleistas ir pakrikusiais nervais Jonas Butėnas jau miręs. Nors jo dainų dar ir dabar pasiklausom.

Baisiausia liga Amerikoje

Nebaisu Amerikoje pasenti, susirgti džiova, vėžiu ar kita baisia liga. Tada, jei nežinosi, tai kitų savų tautiečių teirausiesi, kur kreiptis, pagalbos ieškant. Tačiau baisu Amerikoje susirgti nervais, kai žmogus nežino net savo vardo. Prieš 10 ar daugiau metų spaudos ir radijo buvo ieškomas vienas lietuvis teisininkas. Vėliau kažkas iš lietuvių yra jį matęs Madison gatvėje apskurusį, apžėlusį, stovintį eilėje su "bomais" ir laukiantį lėkštelės sriubos. O kur jis dabar?

Tokių vargšų nieks nemato. O turime ir mes jų nemažai, ne tik

senesnio amžiaus, bet ir jaunu, net ir vaikų. Kodėl mes jų nematome, net dažnai ir pajaukiame? Klausyk ir išgirsi: "Tam jau vieno šulo trūksta", arba "toje šeimoje buvo ar yra durnų". O šeimos nariui mirus, beprotnamyje dažnai paskelbiama, kad mirė po sunkios ilgos ligos, nes bijoma tos skaudžios pajukos. Nė nepagalvojame, kad vieną dieną ir patys galime atsidurti beprotnamyje.

Nestumkime vaikų girtuokliavimam

Mes tik švenčiam jubiliejus: aukšinius, deimantinius, krikštynas, vestuves, kviečiame šimtais svečių, spaudos atstovų, privašiame, prigirdome ir dar paprašome, tik aprašyk spaudoje gražiai šią mūsų šventę. Visai nepagalvojame, kad tokiais nesibagliančiais baliais ir puotomis patys stumiame savo jaunuosius girtuokliavimam. Jau nėra naujiena išgirsti tėvui iš savo jauno studento sūnaus: "Šiandien einu nusilakti". Mūsų jaunimas, baigęs aukšt. mokyklą, stoja į kolegijas ar universitetus. O kiek iš jų aukštąjį mokslą baigia? Dauguma per amžinus nugėrimus eina iš vieno universiteto į kitą ir pagaliau mokslą meta, nieko nepasiekę. O kiek iš tokių

"Bučiuoja žemę saulė ir dangus..."

Nuotr. V. Maželio

KETURI SVEČIAI

ZENTA TENISONAITE

ŽIEMA MISKE

Menu lygu pasakoje užpustytą mišką. Blizga medžiai apšerkšnoję ir sidabras tyška.

Dega spalvos lyg auksinės — burtus kas matys? O žiemys tarsi laukinis žvaigždės nukratys.

Vėjas suka vis suktinį, šoka du ir trys, mano pėdas gilioj pusny visai užpustys.

PAVASARIS

Iš pamiškės daina atklydo ir susiliejo su dangum. O kvapas šito žalio ryto — tai sodai, varvantys medum.

Ir krinta vis žiedai lyg snaigės, vėl žemė vien žiedai. O vėjas lyg saldžiai apsaugęs dainuoja neramiai.

Ir saulė džiaugsmą pilna sauja

vartoja jau narkotikus? Ir tai labai padorių šeimų vaikai. Nesistebėkime, jei po 10 ar daugiau metų ir iš lietuvių kas 3 ar 4 netiksios kariuomenėi dėl psichinio sutrikimo. O kiek susergama dėl skaudžių pergyvenimų, šeimos nelaimių?

Tiesa, turime Amerikoje valdiškų psichinių ligoninių, bet jose ligoniai tik apgydomi ir vėl paleidžiami, dažnai dar netinkamai net šeimoj gyventi. Kas duos tokiems darba, jei jie dar nesugeba jo dirbti? Kas tokiais rūpinausi? Sutinkame tokių gatvėse, autobusuose ir visur kitur. Taip g sparčiai augant psichinių ligonių skaičiui, neatšilikame ir mes lietuviai. Ar paliksime juos Jono Butėno likimui?

Namai psichiniams ligoniams

Reikėtų jau šiandien statyti namus tokiems žmonėms, įrengti ten darbo kambarius, kur jie galėtų sveikųjų priežiūroje ko išmokyti. Pvz. gaminti žaislus: meškiukus, šuniukus, piaustinėti, megzti, siuvinėti ar kokio kitokio darbo imtis. Pripratinti juos laiku keltis, dirbti ir ilsėtis. Sveikantiesiems surasti darbo. Apgydyti toliau būtų gydomi psichinėse ligoninėse terapija ir paruošiami gyventi savarankiškai. Tokių namų Amerikoje dar negirdėti, o jie būtinai tokiems ligoniams, jei norima, kad jie pasveiktu.

Tokius namus pastatyti mes galime. Juk statome ligonines, seneliams namus, koplyčias. Ar ne didesnė garbė būtų, jei vykdytume Dievo įsakymą: Mylėk artimą kaip pats save.

Dažnai girdime Šv. Tėvą, prašantį atsižvelgti į vargšus ir skirti jiems savo turto dalį. Ar ji girdime? Kas būtų kiekvienam banikininkui, fabrikantui, biznieriui ar kitam profesionalui paskirti dalį savo turto tokių psichinių ligonių namų statybai? O pilkas fabriko darbininkas tikrai čia aukos dalį savo uždarbio, kaip ir visada. Dalinkimės savo turto ir padėkime tiems, kurie patys sau jau negali pasigelbėti. Kiekvienas lietuvis klebonas tikrai paskirs vieno sekmadienio metuose rinkliavą tokių namų išlaikymui. Prekybininkai, organizacijos ir pavieniai asmenys pagelbės ir maisto produktais, o lietuviškos kepyklos kasdienine duona. Ir artimo meilės vardan bent 1 dieną mėnesyje reikia pasiaukoti mūsų gydytojams, psichiatrams, gailėstingosioms seserims, patikrinant jų sveikatą nemokamai. Reikia organizuoti savanorius, vyr. moksleivius, studentų būrelius ir padėti jiems bent savaitgaliais, pamokant juos apsitvarkyti, išsilplauti, išsilaidyti (išsiprosinti) savo rūbus, pradžiuginti viena kita pramogėle. Dirbkime patys ir pratinkime savo jaunimą artimo meilės darbų, kad neišstiktų mus ar mūsų vaikus žiaurus psichinių ligonių likimas. M.B.

lyg audeklą nuau.
Ir sužvangęs žvangučiai šaunūs
pavasario jaunau.

VASAROS GIESMĖ

Dirvoj linguodami rugiai praplaukia,
ir lyg laivai siūbuoja laukais.
Ir liejas auksas iš erdvės sąraunus,
Kai vasarajos skamba metalu žvangus.

Dirvonų kvapas skleidžiasi svaigus,
bučiuoja žemę saulė ir dangus.
Baltos ramunės baltam žiede
dūzgėdama bitutė giesmę gieda.

O aviliuose šimtai rankų dirba,
kada žaliai šile medus ištirpo.
Ir kai nakties tyloj nutyla žemė
mėnuo platybėse sidabrą semia.

RUDENS ATSIMINIMAI

Eini taku, lapus jau vėjas velia,
ir sidabrinės gijos draikosi ore.
Atsimenu aš miestą, tylintį prie kelio,
kai sutemos pavargę skendo ežere.

Praleidome mes ten dienas mūsų vaikystės
ir pirmutinę meilę numirė seniai.
Ir kada vėl laukinės antys grįžta
ir ežeras ir miestas nebe tai.

Nėra manęs, nėra tavęs, nėra jaunystės,
svajonės jau seniai sustirpo toj naktį.
Tik kartais lyg mintim norėtum dar paklysti
po tėviškės žalias gijas, ten taip toli.